

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАНИ
 ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТУСА

БУХТА ЗОЯ СЕРГІВНА

Допускається до захисту:
 завідувач кафедри обліку,
 аналізу і аудиту
 д-р. економічних наук, професор
 _____ Є. Є. Іонін
 « ____ » _____ 2022 р

**ОБЛІКОВО – АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АМОРТИЗАЦІЙНОЇ
 ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА**

Спеціальність 071 Обліку, аналізу і аудиту
 Кваліфікаційна (магістерська) робота

Науковий керівник:

О. Т. Поліщук, доцент кафедри
 Обліку, аналізу і аудиту,
 кандидат економічних наук

 (підпис)

Оцінка: _____ / _____ /

 (бали/за шкалою ЄКТС/за національною шкалою)

Голова ЕК: _____

(підпис)

Вінниця 2022

АНОТАЦІЯ

Бухта З. С. Обліково–аналітичне забезпечення амортизаційної політики підприємства. Спеціальність 071 Облік, аналіз і аудит. Донецький національний університет імені Василя Стуса, Вінниця, 2022.

У кваліфікаційній роботі досліджено амортизаційну політику підприємства.

Проведено аналіз формування амортизаційної політики підприємства та її компонентів. Вивчено формування амортизаційної політики підприємств. Обґрунтовано необхідність оптимізації амортизаційної політики підприємств шляхом співставлення розміру амортизаційного фонду і інвестицій на модернізацію виробничих потужностей підприємства. Визначено подальший напрямок трансформації амортизаційної політики підприємства з урахуванням даних про наявність і використання амортизаційних відрахувань.

Ключові слова: амортизація, амортизаційна політика, основні засоби, підприємство, знос.

ANNOTATION

Bukhta Z. Accounting and analytical support of the depreciation policy of the enterprise. Specialty 071 Accounting, analysis and audit. Vasyl Stus Donetsk National University, Vinnytsia, 2022.

The qualification work investigated the depreciation policy of the enterprise. The analysis of the formation of the depreciation policy of the enterprise and its components was carried out. The formation of the depreciation policy of enterprises was studied. The need to optimize the amortization policy of enterprises by comparing the size of the amortization fund and investments for the modernization of the enterprise's production facilities is substantiated. The further direction of the transformation of the company's depreciation policy was determined, taking into account the data on the availability and use of depreciation deductions.

Keywords: depreciation, depreciation policy, fixed assets, enterprise.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ АМОРТИЗАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА	
1.1. Сутність амортизації та амортизаційної політики: обліковий аспект...8	
1.2. Теоретичні засади облікового-аналітичного забезпечення формування амортизаційної політики.....23	
1.3. Економіко – правовий аналіз нормативних документів щодо амортизації та зносу основних засобів.....28	
РОЗДІЛ 2 ОБЛІКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФОРМУВАННЯ АМОРТИЗАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА	
2.1. Амортизація основних засобів: методи нарахування та організація обліку.....37	
2.2. Відображення в обліку нарахування амортизації основних засобів...53	
2.3. Міжнародна практика нарахування та відображення в обліку амортизації основних засобів.....58	
2.4. Формування амортизаційної політики сільськогосподарського підприємства.....62	
РОЗДІЛ 3.МЕТОДИКА АНАЛІЗУ ОНОВЛЕННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ТА ВПЛИВ НА АМОРТИЗАЦІЙНУ ПОЛІТИКУ ПІДПРИЄМСТВА	
3.1.Аналіз матеріально – технічного забезпечення діяльності підприємства.....73	
3.2. Методика аналізу вартості основних засобів та строку їх корисного використання.....80	
3.3. Аналіз ефективності використання основних засобів.....87	
ВИСНОВКИ.....	95
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	98
ДОДАТКИ.....	104

ВСТУП

Актуальність теми. Необхідність вивчення та дослідження питань обліку основних засобів визначається визначенням сучасного рівня виробництва основних засобів та його ефективності. Від рівня забезпеченості підприємства основними ресурсами залежить ефективність організації виробничого процесу, випуску готової продукції та створення належних умов праці. Загальна вартість основних засобів визначає виробничу потужність підприємства, рівень рентабельності, потужність, озброєність основними засобами та ряд інших техніко-економічних показників діяльності підприємства.

В сучасних економічних умовах, дефіциту ресурсів, банкрутства та ліквідації суб'єктів господарювання, а також високого рівня морального та фізичного зносу обладнання підприємства постає проблема найбільш ефективного використання основних засобів. Тому актуальним питанням є визначення ефективності використання основних засобів, використання та визначення резервів їх збільшення, а також визначення найважливіших факторів, що впливають на зміну рівня використання основних засобів.

Метою дослідження є вивчення обліково - аналітичного забезпечення управління основними засобами, виявлення недоліків в системі організаційно-методичного забезпечення та надання рекомендацій щодо їх усунення.

Завдання дослідження:

- дати оцінку та навести класифікацію основних засобів;
- визначити порядок ведення аналітичного та синтетичного обліку та порядок складання документації;
- розглянути методи нарахування амортизації та групи основних засобів;
- надати організаційно-економічну характеристику діяльності ФГ «Агро 1»;
- зробити аналіз ефективності використання основних засобів на даному підприємстві.

Предметом дослідження є система обліково – аналітичного забезпечення управління основними засобами .

Об’єктом дослідження є теоретичні, практичні та організаційно-методичні питання обліку ФГ «Агро 1». Основні напрямки діяльності власного виробництва; номенклатура та аналізу основних засобів у ФГ - це виробництво, та реалізація зернової продукції.

Методи дослідження. В роботі використано такі методи дослідження як: порівняння – зіставлені певні показники діяльності підприємства; групування – активи та пасиви підприємства згруповано для розрахунку ліквідності балансу; метод відносних величин – обчислення коефіцієнтів ефективності, прибутковості, ліквідності та показників фінансової стійкості; аналіз та інші.

Наукова новизна дослідження. Елементи наукової новизни полягають у подальшого розвитку концептуальних основ обліково – аналітичного забезпечення управління основними засобами та практичному обґрунтуванні шляхів його покращення у ФГ «Агро 1».

Практичне значення отриманих результатів. Результатами кваліфікаційної роботи є рекомендації, спрямовані на вдосконалення системи обліку, аналізу та контролю обліку амортизаційної політики суб’єкта господарювання, які можуть бути використані різними користувачами для прийняття відповідних рішень щодо управління амортизаційною політикою та впроваджені у фінансово-господарську діяльність ФГ «Агро 1».

Апробація результатів дослідження. За результатами дослідження було апробовано та опубліковано у збірнику:

- 1) Міжнародній науково-практичній конференції «Економіка, фінанси, облік та право в умовах глобалізації» (м. Біла Церква, 2022)
- 2) Міжнародній науково-практичній конференції «Актуальні проблеми економіки, обліку, фінансів та права: теорія і практика» (м. Житомир, 2022)

Структура роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, загальних висновків, списку використаних літературних джерел, додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ АМОРТИЗАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність амортизації та амортизаційної політики: обліковий аспект

В умовах ринкової моделі, в сучасних умовах економіки одним із головних завдань є забезпечення належних умов для збереження, технічної модернізації та подальшого нарощування матеріально-технічного потенціалу виробництва, а саме важливий компонент. основний капітал. Слід звернути особливу увагу на цілеспрямований порядок у процесі відтворення такого капіталу, оскільки він істотно впливає на ефективність національного виробництва та темпи впровадження досягнень науково-технічного прогресу. Усе це могло б призвести до виходу нашої країни на арену світового ринку з конкурентоспроможною продукцією та дати можливість нашій державі успішно включитися у світові інтеграційні процеси.

Тому дослідження аспектів ефективності використання основного капіталу в сучасних умовах є особливо актуальним для України. Великий вплив на вирішення цієї проблеми має рівень удосконалення системи амортизації, яка складається із сукупності методів і норм амортизаційних відрахувань, методів їх обліку, порядку переоцінки вартості основного капіталу. , тривалість строку амортизації, а також відносини між підприємствами та державою щодо використання коштів амортизаційного фонду.

Сума амортизаційних відрахувань повинна дорівнювати сумі фактичної амортизації. Слід також зазначити, що амортизаційний фонд аналізується з точки зору господарського, бухгалтерського та податкового обліку. При оцінці зносу основних фондів необхідно враховувати не тільки фізичний знос, а й їх моральний знос.

Але значення амортизації не обмежується забезпеченням природного відтворення. Такі амортизаційні відрахування поступово накопичуються і використовуються для одноразової компенсації коштів у кінці терміну служби. У цей період (тобто до початку фази заміщення) амортизаційні фонди служать додатковою базою розширеного відтворення.

Існує два джерела фінансування капітальних удосконалень у виробництві.

Першочерговим джерелом визнаються власні фінансові ресурси підприємства.

Друге джерело – це кредитні кошти, які є складними для підприємства.

Основним джерелом повинні бути першоджерела - фінансові ресурси підприємства, його складові: власний капітал і амортизаційний фонд. Але цих джерел на практиці недостатньо.

Амортизаційна політика є складовою частиною економічної політики держави. Вона виступає найважливішим важелем впливу держави на економічні процеси в країні. По-перше, амортизаційна політика впливає на процес оновлення основних фондів, прискорює темпи науково-технічного прогресу, інвестиційну активність, а відтак і ефективність суспільного виробництва.

Наукове дослідження будь-якої теми неможливе без чіткого визначення термінології. Проте вчені часто мають різні думки щодо економічних понять і концепцій.

Двозначного тлумачення терміну «амортизація» немає. Деякі вчені вважають, що моральне старіння є грошовим відображенням, а інші підкреслюють, що моральне старіння є процесом перенесення вартості виробництва на собівартість продукції. Враховуючи різні погляди на визначення амортизації, слід зазначити, що чіткого визначення не існує, а вирішення цієї проблеми є дуже важливим і принциповим [1].

Багрій К.Л. допускає однобічність визначення амортизації за рахунок витрат і зазначає: амортизація відображає процеси перенесення суспільної праці, що міститься в основних фондах, на вироблену з їх допомогою продукцію [2].

В іншому випадку автори розглядають амортизацію як суму вартості основних фондів, перенесену на новостворений продукт у результаті зазначеної роботи. При такому визначенні амортизації поняття не відрізняється від вартості оборотних коштів, які переносяться на собівартість продукції в результаті конкретної праці. На відміну від вартості оборотних активів, під поняттям амортизації розуміють вартість основних засобів, які не повністю, частково та пропорційно зношені [3].

Автори, які представляють власне трактування поняття амортизації, наводять такі докази. Витрати, віднесені на продукцію за рахунок основних і оборотних засобів відповідно до особливостей їх кругообігу, складають дві складові фонду відшкодування: витрати на відшкодування основних засобів і витрати на відшкодування оборотних коштів.

Згідно з класичною економічною теорією, амортизація — це поступове перенесення вартості основних фондів на вироблену з їх допомогою продукцію, цілеспрямоване накопичення коштів і послідовне їх використання для відтворення застарілих основних фондів.

Дія механізмів державного регулювання економічних процесів призвела до поділу економічної амортизації переважно на суму «податкової» та «бухгалтерської» амортизації.

Стосовно бухгалтерського обліку амортизації в діючих стандартах (стандартах) бухгалтерського обліку існують різні варіанти використання термінів «амортизація» та «амортизація». Наприклад, у ННП(С)БО 8 «Нематеріальні активи» вживається термін «амортизація», у ННП(С)БО 7 «Основні засоби» зазначено «амортизація» та «амортизація».

Амортизація - це знос довгострокових виробничих матеріальних цінностей, зумовлений втратою техніко-економічних характеристик. Економічні дослідження виділяють три типи морального зносу: фізичне, моральне та ціннісне (рис. 1.1).

I тип зносу

Фізичний знос (амортизація необоротних активів) — це поступова втрата споживчої вартості необоротних активів у процесі їх господарського використання та під впливом несприятливих умов і природних сил.

II тип зносу

Моральний знос (моральне старіння необоротних активів) внаслідок зростання продуктивності праці та технічного прогресу, зменшення вартості необоротних активів, у зв'язку з появою більш прогресивних предметів і засобів праці, пов'язаних із втратою доцільності використання застарілих необоротних активів

III тип зносу

Амортизація — це знецінення необоротних активів, зокрема: поступове перенесення вартості трудових ресурсів за рівнем їх фізичного та морального зносу на виготовлену продукцію та послуги.

Джерело: [5]

Рис. 1.1. Три типи зносу визначені в економічних дослідженнях

У зарубіжній практиці використовуються різні поняття для виділення вартості окремих видів активів. Іншими словами, за міжнародними стандартами бухгалтерського обліку вартість основних засобів, розподілену за певний період часу, має називатися «амортизацією» (мається на увазі знецінення, зменшення вартості); по відношенню до нематеріальних активів — «амортизація» (у перекладі — амортизація, знос); «виснаження» використовується для природних ресурсів (тобто зменшення вартості невідновлюваного ресурсу, зменшення).

Крім того, у закордонній діяльності термін «амортизація» використовується, коли йдеться про амортизацію нематеріальних активів, і

визначення «амортизація», коли йдеться про амортизацію основних засобів. У практиці України визначення «амортизація» застосовується як до обліку основних засобів, так і до обліку нематеріальних активів.

Отже, ми розуміємо, що амортизація – це дуже складне економічне явище, яке поєднує в собі характеристики витрат виробництва та джерел фінансування, важеля контролю за рухом вартості та відтворення, компенсації морального зносу та накопичення нового засоби праці.

Поняття амортизації також можна трактувати як складний фінансово-економічний механізм розподілу вартості основних засобів, що амортизуються, і перенесення її на новостворений продукт протягом усього періоду корисної експлуатації (використання) таких активів. шляхом накопичення коштів згодом для придбання або пере випуску основних засобів.

Визначення «амортизаційна політика» пов'язане з поняттям «амортизація», що вивчається на мікро- та макрорівні. Що стосується макрорівня, то амортизаційна політика вже багато років визнається найслабшою ланкою в усій економічній політиці нинішніх українських урядів, оскільки створена ними система амортизації не може виконувати свою основну функцію. , зокрема, створити умови для зацікавленості товаровиробників в оновленні наявних основних фондів, впровадженні у виробництво окремих наукових розробок та модернізованої технології.

Нецільове використання амортизаційних можливостей як одного з основних інструментів фінансування оновлення основних фондів, насамперед, свідчить про тенденцію до зростання морального зносу основних фондів у різних галузях економіки. Незважаючи на збільшення інвестицій в основний капітал, в середньому по країні спостерігається зростання старіння основних фондів.

Термін «амортизаційна політика фірми» включає розрахунок, планування та застосування амортизаційних відрахувань. Зміст амортизаційної політики підприємства полягає в низці економічних категорій і важелів, які діють через функції та характер амортизації. Амортизаційна політика - управління процесом

відтворення основних фондів, спрямоване на підвищення технічного рівня виробництва, запобігання надмірному зносу активної частини основних фондів, поліпшення характеристик основних фондів, технологічної та вікової структури; збільшення основного капіталу та виробництва, підвищення продуктивності праці та зниження собівартості продукції, збільшення максимального прибутку та активізація інвестиційної діяльності компанії [4].

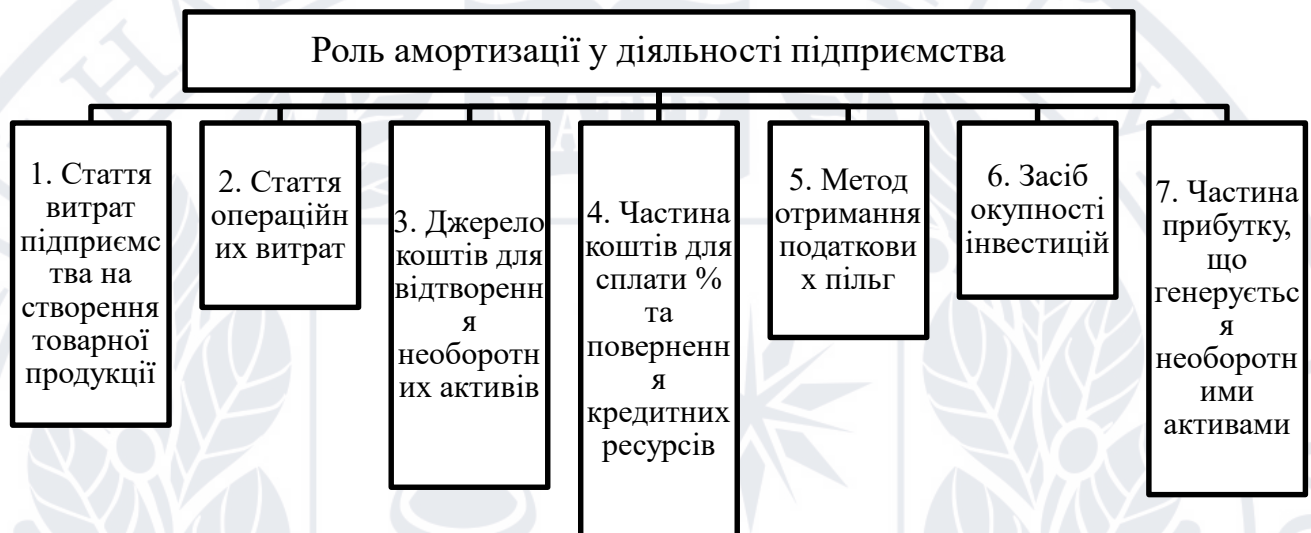
Амортизаційна політика фірми відображає амортизаційну політику країни на різних етапах економічного розвитку. Ця політика базується на встановлених державою принципах, правилах і методах амортизаційних відрахувань. При цьому кожне підприємство може обрати свою амортизаційну політику, але необхідно враховувати конкретні умови, що визначають її параметри. У результаті проведення ефективної амортизаційної політики на мікрорівні здійснюється процес оновлення частини основних фондів виробництва, а також підвищується технічний рівень виробництва. Такі явища створюють необхідні передумови для зниження собівартості продукції та отримання максимального прибутку, що забезпечує стабільну роботу підприємства.

Амортизація виступає як явище суб'єктивне, оскільки підприємство самостійно вирішує, яким чином буде реалізовуватися зазначений процес, а саме, які методи будуть використовуватися та як формуватиметься амортизаційний фонд. На рівні господарюючого суб'єкта амортизація істотно впливає на ефективність його виробничої діяльності та є важливим джерелом розвитку. Кожен суб'єкт господарювання створює власну амортизаційну політику, яка являє собою сукупність методів розрахунку та управління амортизаційними відрахуваннями.

Амортизаційна політика впливає на інвестиційну та інноваційну активність підприємств, до її основних характеристик у сучасних умовах господарювання належать: недостатнє використання наявних виробничих потужностей підприємства через відсутність інвестицій; обмеження можливостей відновлення матеріально-технічної бази суб'єктів господарювання та підвищення рівня конкурентоспроможності виробленої продукції та послуг;

слабкий розвиток інвестиційної та інноваційної інфраструктури.

Ефективність амортизаційної політики безпосередньо залежить від того, наскільки продуманою та обґрунтованою є облікова політика підприємства. Показано роль амортизації в господарській діяльності підприємства (рисунок 1.2).

Джерело: [7]

Рис. 1.2. Роль амортизації у господарській діяльності підприємства

Зарубіжні вчені вважають, що амортизаційна політика повинна мати стимулюючий характер і мати такі характеристики:

- сприяти збільшенню норм амортизації основних фондів;
- призводять до прискореної амортизації;
- забезпечити сприятливі умови для розвитку найважливіших галузей економіки.

Квінтесенція амортизаційної політики як приватного підприємства, так і держави в цілому визначається взаємодією економічних категорій і важелів, що діють через сутність і функції амортизації. Такого результату ми можемо досягти в процесі оптимізації розподілу та перерозподілу національного доходу як на мікро- та макроекономічному рівнях, тобто на рівні організацій чи

підприємств, так і на національному рівні. На макроекономічному рівні фінанси підприємств забезпечують формування фінансових ресурсів усієї країни за рахунок бюджетних і позабюджетних фондів. На внутрішньому, мікроекономічному рівні, маючи на увазі фінансові ресурси, необхідно розуміти кошти, які знаходяться у розпорядженні підприємств.

Слід зазначити, що управління амортизаційною політикою є найважливішим напрямком діяльності будь-якого суб'єкта ринкової економіки. В основному це пов'язано зі швидкими змінами технологій виробництва на основі сучасних сучасних технологій.

Щоб вирішити проблему амортизаційної політики, ми вважаємо, що необхідно почати з самого терміну «амортизація», а потім почати з рахунків, що відносяться до певного періоду часу.

І це не випадково, адже аналіз джерел економічної літератури показав, що серед економістів і практиків немає єдиного підходу до розуміння сутності амортизаційної політики як цілісної системи на макро- і мікрорівнях.

Відсутнє чітке розуміння взаємозв'язку амортизаційної політики з науково-технічним прогресом. Висвітлено лише фрагменти цієї проблеми.

Тому деякі автори бачать взаємозв'язок між амортизаційною політикою та науково-технічним прогресом таким, що описано нижче в системному вигляді [2]. Загалом визначено галузі, що визначають науково-технічне зростання економіки. Ними встановлюється прискорена амортизація, що дозволяє достроково списувати використані знаряддя праці, а також замінювати їх кращими, новими, впровадження яких покриває збитки від списання обладнання з певними перевагами. фізично ще не зношений. Така діяльність спонукає виробників сучасного обладнання до розробки та виробництва новітніх моделей.

Придбане обладнання приносить користь споживачам за рахунок кращих параметрів і високої продуктивності та низької трудомісткості, але має і негативний ефект: таке виведене з експлуатації обладнання може бути продано підприємствам, які можуть виробляти на його основі продукцію, що

користується попитом.

Для реалізації цієї схеми потрібні певні вимоги. Перш за все, машинобудівний комплекс повинен задовольнити попит на засоби виробництва. По-друге, швидкість зростання споживчих властивостей нової техніки повинна перевищувати швидкість амортизації. За наявними оцінками, нове обладнання мало б бути як мінімум на 40-45% вищим за замінене старе. Нижче цієї межі оновлення втрачає сенс: немає підстав списувати цілком достатній основний засіб для заміни його на такий же протягом трьох років експлуатації.

Таке розуміння взаємозв'язку амортизаційної політики та науково-технічного прогресу спрощено, зазначала І.М. Вигівська. З цим необхідно погодитися, оскільки процес прискорення науково-технічного прогресу може бути успішно реалізований лише тоді, коли всі галузі економіки мають право використовувати механізм прискореної девальвації. Крім того, зв'язок амортизаційної політики з науково-технічним прогресом полягає не тільки в механізмі прискореної амортизації, але й системі амортизаційних відрахувань в цілому, системі використання амортизаційних відрахувань як джерела фінансування інвестицій і навіть інших сферах [5].

Проаналізовані літературні джерела не можуть вичерпно трактувати сутність амортизаційної політики на макрорівні. Особливості деяких праць окремих учених. Під амортизаційною політикою на макрорівні слід розуміти науково обґрунтовану та цілеспрямовану систему дій, що здійснюються державою у сфері простого та розширеного відтворення майна, що амортизується, з метою створення сприятливих умов для розвитку всіх суб'єктів господарювання, а також стимулювання науково-технічного прогресу та здійснення економічної діяльності держави.

З цього випливає, що амортизаційна політика є складовою частиною загальної економічної політики держави, пов'язана з інвестиційною, науково-технічною, фінансово-кредитною політикою та іншими, але всі вони є складовими елементами загальної економічної політики держави. стан.

Амортизаційна політика спрямована на створення всім суб'єктам

експлуатації належних умов для відтворення та оновлення необоротних активів, активізацію роботи у сфері інвестицій.

Така політика є складовою частиною загальної економічної політики, оскільки спрямована на підвищення ефективності виробництва та розвиток вітчизняної економіки.

Ряд розвинутих і промислово розвинутих країн перейшли на використання нового виду економічної амортизації. У сучасних умовах доктрина амортизації економічного зростання почала знаходити все більше прихильників, зокрема, в нашій країні.

При обговоренні економічного змісту амортизації виділяються три основні позиції:

- деякі вчені вважають, що амортизація є лише грошовим проявом процесу знецінення основних засобів;
- прихильники другої позиції подають амортизацію як прояв перенесення вартості амортизації основних засобів на собівартість продукції;
- третя група економістів визнає, що амортизація є лише технікою або методом обліку.

Цікаво, що така розбіжність характерна не тільки для початкового етапу розвитку теорії амортизації, а й для сучасного періоду.

У науковій літературі найбільш поширеним є таке трактування цього поняття, а саме амортизація — це послідовне зменшення вартості основних фондів у результаті їх зношування та дуже поступове перенесення їх вартості на продукцію виробництва. акумулювати кошти для їх збільшення.

Наприклад, Голов С.Ф. зазначає, що "процес передачі компенсації зносу називається амортизацією" і заявляє, що основна функція амортизації - «Відшкодування амортизації основних засобів». Вчений Борисенко З.Н. з іншого боку, на зовсім іншу думку, «неправильно порівнювати зношеність основних засобів виробництва. Відшкодування амортизації здійснюється не в процесі створення амортизаційного фонду, а в процесі його використання на заміну морально застарілого обладнання та в процесі капітального ремонту та

модернізації» [6].

Гудзь Н.В. надає наступне визначення амортизації — це «механізм перенесення частки вартості основних фондів на новостворену продукцію та механізм накопичення грошей для відтворення до моменту повного морального зносу». Проте вчений стверджує, що «амортизація, обчислена в грошах, означає амортизацію основних фондів і, як правило, віднімається від собівартості продукції». Ці два визначення є суперечливими.

По-перше, автор визначає амортизацію як конкретний механізм. А будь-який механізм складається з певних елементів, які мають свої специфічні характеристики, призначення і виконують свої функції в його складі. До цих складових слід віднести амортизацію, амортизаційні відрахування, амортизацію, амортизаційні фонди. В іншому визначенні поняття амортизації визначається поняттям амортизації, і хоча вони тісно пов'язані, вони досить різні [7].

Таким чином, амортизація — це частина вартості коштів, переданих на виготовлену продукцію, складова механізму амортизації, що характеризує ступінь зношеності знарядь праці. Крім того, економічно недоцільно визначати амортизаційні відрахування з амортизаційним фондом. Амортизаційний фонд — це фінансовий результат накопичення регулярних амортизаційних відрахувань, що виникають тільки в результаті реалізації готової продукції, а під амортизацією розуміється процес перенесення частини вартості основних засобів на виготовлену продукцію, тобто. є обов'язковою умовою для створення такого амортизаційного фонду. Тому створення амортизаційного фонду і амортизація — два принципово різні поняття.

Вважаємо, що тлумачення амортизації як явища перетворення вартості товарів у гроші є недостатньо виваженим. Вона не обумовлена здатністю амортизації охоплювати весь процес перетворення засобів праці з форми виробництва в гроші, а є лише невід'ємною частиною цього процесу, оскільки включає наступні стадії: використання виробництва, переведення, переведення засобів праці, переведення засобів праці в грошову форму. вартості засобів

праці на вироблену продукцію, створення амортизаційного фонду, відновлення основних фондів у нові засоби праці.

Обліково-аналітична система нарахування та застосування амортизації в нашій державі регулюється Податковим кодексом України [32], а також Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку ННП(С)БО 7 «Основні засоби» [27] тощо. Таким чином, наявність у вітчизняній діяльності двох окремих економіко-правових систем спонукає суб'єктів господарювання до оволодіння інструментами управління амортизацією.

Об'єктом амортизації визнаються витрати, пов'язані з такими подіями:

- придбання основних засобів для власного виробництва, включаючи витрати на придбання худоби та купівлю, вирощування та вирощування багаторічних насаджень до початку їх плодоношення;
- самостійне виготовлення основних фондів для власних виробничих потреб, у тому числі витрати на виплату заробітної плати працівникам, зайнятим у створенні таких основних фондів;
- проведення всіх видів ремонту, модернізації, реконструкції та інших методів поліпшення основних засобів;
- поліпшення земель капітального характеру, не пов'язане з будівництвом, тобто: осушення, збагачення, зрошення та інші подібні капітальні поліпшення земель.

Податковий кодекс розкриває порядок збільшення та зменшення балансової вартості відповідних груп основних засобів та нарахування амортизації, але не містить відомостей про необхідність амортизації понесених виробничих витрат на придбання основних засобів.

Відповідно до Податкового кодексу сума амортизаційних відрахувань за квартал, в якому проводяться розрахунки (далі - розрахунковий квартал), визначається із застосуванням норм амортизаційних відрахувань щодо балансової вартості груп основних засобів.

Отже, амортизація основних засобів, які належать до першої групи, нараховується з кварталу, наступного за кварталом введення таких засобів в

експлуатацію, а для основних засобів інших груп — з кварталу після розміщення зазначених матеріальних цінностей. Незважаючи на те, що інвентаризація відноситься до певних груп і розрахунки фактично проводяться за цими основними засобами [8].

Крім того, витрати, пов'язані з:

закупівля та відгодівля продуктивної худоби;

виращування багаторічних насаджень;

придбання основних засобів з метою подальшого перепродажу іншим особам або використання їх як складових інших основних засобів, призначених для продажу іншим особам;

утримання основних фондів на консервації.

Ці види витрат можуть бути включені до складу загальних витрат підприємства того звітного періоду, в якому вони здійснені.

Також не підлягають амортизації:

витрачання бюджетних коштів на будівництво та утримання громадських будівель і житлових будинків, придбання та збереження архівних фондів бібліотеки;

видатки бюджету, пов'язані з будівництвом та утриманням автомобільних доріг загального користування;

витрати на придбання, реконструкцію, ремонт, модернізацію або поліпшення невиробничих фондів.

Для цілей оподаткування термін «невиробничі фонди» стосується основних фондів (основних фондів за визначенням групи 1), які не використовуються для господарської діяльності платників податків.

Основні засоби, що підлягають амортизації, згідно з Податковим кодексом залежно від призначення та функцій поділяються на чотири групи. На основі такого розподілу окремо для кожної групи визначається порядок класифікації об'єктів і норма нарахування амортизації [8].

перша група - оцінка будинків і споруд, їх конструктивних частин і передавальних пристроїв, у тому числі житлових будинків, а також їх частин

(це місця загального користування та квартир), капітальне поліпшення земельної ділянки;

II група - включає автомобільний транспорт та його комплектуючі (це запасні частини), побутові електромеханічні, оптичні, електронні прилади та прилади, меблі, інше офісне або офісне обладнання;

Група III відноситься до всіх інших основних фондів, не включених до груп 1, 2 і 4.

IV група - електронно-обчислювальні машини та інші машини для автоматичної обробки інформації та їх програмне забезпечення, пов'язані з ними пристрої для зчитування або друку інформації, а також інші інформаційні системи, мікрофони і рації, телефони (включаючи стільниковий зв'язок), малоцінна продукція [8].

Відповідно до положень 7 НПЗБ балансова вартість відповідної групи основних засобів (для групи 1 — окремого об'єкта) визнається базою на початок звітного кварталу (далі — звітний період). розрахувати амортизацію. При цьому сума амортизаційних відрахувань за звітний період визначається як сума амортизаційних відрахувань, нарахованих за кожний звітний квартал, що входить до такого звітного періоду [10].

Розрахунок балансової вартості за групами основних засобів здійснюється суб'єктом господарювання самостійно за формулою 1.1.

Балансова вартість групи основних засобів (окремого об'єкта основних засобів групи 1) розраховується за такою формулою на початок звітного кварталу для нарахування амортизації:

$$B(a) = B(a-1) + \Pi(a-1) - V(a-1) - A(a-1) \quad (1.1)$$

де a – розрахунковий квартал;

$(a - 1)$ – попередній, перед розрахунковим кварталом;

$B(a)$ – балансова оцінка групи (окремого об'єкту основних засобів першої групи) на початку розрахункового кварталу;

$B(a-1)$ – балансову оцінку групи (окремих об'єктів основних засобів 1

групи) на початок кварталу, котрий передував періоду розрахунку;

П(а-1)– витрати, понесені задля купівлі основних засобів або здійснення капітального ремонту, модернізацій, реконструкцій та інших покращень основних засобів, котрі підлягають амортизації в періоді кварталу, який передував розрахунковому періоду.

В(а-1) – суми виведених із експлуатації основних засобів (певних об'єктів основних засобів першої групи) протягом кварталу, котрий передував розрахунковому періоду;

А(а-1) – сума нарахованих в кварталі амортизаційних відрахувань, який передував розрахунковому.

Для балансової вартості основних засобів 1 групи визначається гранична вартість, при досягненні якої нарахування амортизації не допускається.

Облік балансової вартості основних фондів груп 2, 3 та 4, на відміну від основних фондів першої групи, ведеться за сумарною балансовою вартістю відповідних груп основних фондів, на момент постановки зазначених основні фонди введені в експлуатацію. Ліміт нарахування амортизації в основних фондах 2, 3 і 4 груп здійснюється до досягнення балансовою вартістю групи нуля.

Питання нарахування зносу та амортизації необоротних активів на даний час є актуальним, адже амортизація як економічна категорія, як складова фінансово-господарської діяльності суб'єкта господарювання була і залишатиметься однією з найважливіших тем сьогодення. перетин наукової роботи і практики.

Наукові дослідження, пов'язані з проблемами аналізу господарських операцій з нарахування амортизації бухгалтерського обліку, внутрішнього контролю та необоротних активів, повинні враховувати досвід не лише сучасних вчених, а й попередніх вчених, а також мати міждисциплінарний характер, щоб визначити напрями невирішених проблем, що дозволяють комплексно розглянути проблеми.

1.2. Теоретичні засади облікового-аналітичного забезпечення формування амортизаційної політики

Завдяки теоретичним дослідженням щодо відтворення капіталу, а також критичному аналізу результатів діяльності суб'єктів господарювання можна підкреслити факт домінування в економіці прямолінійної амортизації та збільшення фінансових втрат. можливості, пов'язані з нелінійною амортизацією.

Ідея системи забезпечення інформаційно-аналітичної складової амортизаційної політики полягає не лише у внутрішньоекономічних процесах за видами діяльності, а й у об'єктивній синергії позитивних результатів аналізу, моніторингу, контролю та діагностики. . включають умови зовнішнього макросередовища.

Така система повинна включати такі структурні елементи: збір інформації та технології планування стратегії амортизації, а також облік та аналіз ситуації з урахуванням внутрішніх процесів, моніторинг, контроль та діагностика (майно за видами амортизації та умовами його експлуатації).

При цьому функції реєстрації, збору та передачі інформації покладаються на бухгалтерський облік, який є складною системою, розділеною на три рівні. Перший рівень — методичний, другий — технічний (рівень форми обліку), третій — організаційний.

Кононова О.Є. запропонувала поділяти на методичний і базовий рівні бухгалтерського обліку, які реєструються за допомогою бухгалтерського обліку і створюються явищами узагальненої господарської діяльності [11].

У цьому випадку рахунки виступають як елементи системи бухгалтерського обліку, які узагальнюють факти, що характеризують зв'язки між економічними подіями, за допомогою подвійного запису.

Розвиток і реєстрація таких фактів роботи призводять до формування різних форм бухгалтерського обліку (що представляють собою другий рівень облікових систем). Взаємодія працівників бухгалтерії в обліковому процесі вимагає управління бухгалтерським обліком, яке здійснюється на рівні

організаційної, третьої, облікової системи бухгалтерського обліку.

Такий підхід до організації бухгалтерського обліку вимагає обов'язкової наявності цілей і завдань бухгалтерського обліку, адекватного інформаційного забезпечення, динамічних умов, що визначають стабільність і гнучкість системи (документів), зовнішніх обмежень (закони, інструкції, методики, накази, закони, інструкції, методики, положення, положення, регламенти, закони) вимагають. тощо), зовнішні та внутрішні потоки даних.

Таким чином, організація амортизаційної політики підприємства залежить від стану об'єктів обліку (основних засобів, амортизаційних відрахувань тощо). У системі політичного обліку таким координаційним центром є бухгалтерія. Регулювання інформації, необхідної для формування амортизаційної політики, забезпечується за допомогою комплексу комп'ютерних програм обробки обліково-економічних даних [11].

Інформація про економічні процеси регулярно вводиться в систему бухгалтерського обліку за допомогою інформаційних входів, а потім, після трансформації, використовується для обміну інформацією із зовнішнім середовищем і в рамках систем бухгалтерського обліку. Облік вхідних і вихідних потоків як систем, спрямованих на розвиток подій підприємства в цілому та амортизаційної політики зокрема.

При цьому система обліку здатна працювати як статична система протягом такого періоду часу, який характеризує стан елементів системи та зв'язки між ними на обрану дату, якщо враховувати зміни останнього дня. . вони не мають такого великого значення, тому що їх не беруть до уваги.

Таким чином, баланс складається на останній день місяця або кварталу без урахування змін, відображених у бухгалтерському обліку.

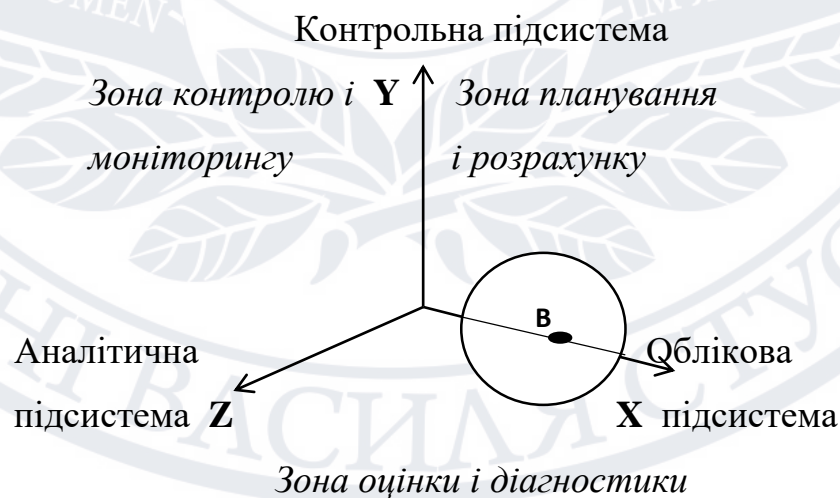
Аналіз системи бухгалтерського обліку в статичній дозволі вивчати різні миттєві ситуації операцій, дивитися одночасно на фіксовані обсяги показників, вивчати інформацію, отримувати результати і робити висновки про об'єкт спостереження [11]. Таким чином, визначено, що бухгалтерський облік є великою та складною інформаційно-документною підсистемою системи

управління, тобто системою, яку неможливо повністю спостерігати з позиції одного спостерігача в часі та просторі.

Система бухгалтерського обліку є підсистемою більш складної системи, яку ми називаємо системою управління. Бухгалтерський облік, навпаки, представлений у вигляді інформаційної системи, оскільки основною функцією бухгалтерського обліку є збір, обробка та передача інформації.

Крім того, це відноситься до документної системи, тому що бухгалтерія не може працювати без документів. Тому саме ця непроста система повинна збирати інформацію про організацію амортизаційної політики компаній в обсязі та характеристиках, привабливих для зовнішніх і внутрішніх користувачів [11].

Під амортизаційною політикою слід розуміти сукупність взаємодіючих і взаємопов'язаних елементів з урахуванням системи інформаційно-аналітичного забезпечення, які забезпечують регулярний і цілеспрямований облік, а також обробку й аналіз даних, необхідних для планування динаміки розширення амортизаційних відрахувань. політика . Оцінка ефективності використання основного капіталу та амортизаційної політики підприємства як основного елемента виробничої функції. Процес створення амортизаційної політики підприємства починається в напрямку підсистеми бухгалтерського обліку (рис. 1.3).

Джерело: [12]

Рис. 1.3. Модель системи інформаційно-аналітичного забезпечення формування амортизаційної політики підприємства

Точка Б використовується як вихідний для визначення методів амортизації, а також розрахункових розмірів відрахувань за групами та видами основних засобів.

Розширений інструментарій аналітичної підсистеми дозволяє розширити діяльність з управління фінансами та запропонувати альтернативні шляхи досягнення балансу поточного капіталу.

Кожна сфера існує як окремий інформаційний потенціал для аналітика, а їх координація формує стратегічні напрями амортизаційної політики.

Систематичність цієї координації така: зона планування та розрахунку, потім зона оцінки та діагностики, потім зона контролю та моніторингу.

Про важливість питання системи «амортизаційної політики» можна судити лише з її економічної характеристики. Питання організації амортизаційної політики та її зміст і функції знаходяться на стику загальної економічної та бухгалтерської теорії.

Представники неокласичної економічної теорії вважають, що амортизацію можна трактувати як складову оптимального економічного режиму різних економічних одиниць в умовах вільної конкуренції. Ця концепція базується на концепції витрат виробництва (згідно з якою собівартість визначається витратами різних факторів, насамперед землі, праці та капіталу) [12].

Наприклад, у теорії загальної економічної рівноваги за допомогою механізмів вільної конкуренції (насамперед ринкових цін) забезпечують «справедливу винагороду за кожен із факторів виробництва та повне використання економічних ресурсів». Найвищого розвитку ця концепція отримала в працях англійських економістів Альфреда Маршалла (1842-1924) і Артура Пігу (1877-1959) [12].

Перетин економічної та облікової теорій бухгалтерського обліку в частині формування амортизаційної політики здійснено В.О. Короленко [13].

Науковець наголошує: «..інститут бухгалтерського обліку не працює сам по собі і він піддається зовнішньому впливу більше, ніж ми бачимо, і його

визначальним завданням є не облік явищ господарського життя поза реєстрацією. інформація для зацікавлених користувачів, але вирішення завдань, що виникають у процесі управління галуззю, підприємством, державою чи світовою економікою».

Саме цими характеристиками слід забезпечити місце амортизаційної політики в економічних і бухгалтерських теоріях (рис. 1.4).

Джерело: [14]

Рис. 1.4. Місце амортизаційної політики в економічних і облікових теоріях

В амортизаційній політиці основними категоріями є «амортизація» та «амортизація». Визначальним завданням такої амортизаційної політики є стійке економічне зростання, яке забезпечується використанням основного капіталу та безперервним інвестуванням у його оновлення та розвиток. Вивчення економічної літератури дозволило розділити категорії «знос» і «амортизація» за

їх важливими принципами. Амортизація - це грошова оцінка та облік втрат початкового фізичного та морального стану об'єктів основних засобів з подальшим уточненням вартості згідно з внутрішніми документами господарства.

Отже, з теоретичної точки зору амортизація повинна відповідати інституційній теорії бухгалтерського обліку та визначатися як категорія з економічною та обліковою характеристикою:

по-перше, у вигляді процесу тимчасового накопичення коштів, встановлених стандартами бухгалтерського обліку щодо амортизаційних відрахувань, виходячи з первісної вартості операційних основних засобів;

по-друге, виступати методом оптимізації податків та ефективного використання робочого потенціалу майна, що амортизується;

по-третє, як інструмент стратегічного економічного планування, що забезпечує довгострокову стабільність економіки.

1.3. Економіко-правовий аналіз нормативних документів щодо амортизації та зносу основних засобів

Сучасний етап розвитку нашої країни характеризується тим, що Україна намагається побудувати самостійну, незалежну і, насамперед, ефективну економічну систему. На макрорівні передбачає існування держави як суб'єкта світового господарства, налагодження ділових зв'язків з іншими країнами, рівень економічного і соціального розвитку, підвищення добробуту населення. Держава ставить перед собою завдання, вирішення яких вимагає насамперед повноцінного та раціонального функціонування суб'єктів мікроекономіки економіки, тобто суб'єктів господарювання – підприємств, які є складовою частиною єдиного господарського механізму країни. .

Велика увага в економічній літературі приділяється передумовам і вимогам до раціональної організації бухгалтерського обліку, оскільки від цього залежить можливість отримати всю необхідну інформацію та надати її

зацікавленим користувачам. про раціональну організацію бухгалтерського обліку.

Т.І. Долішня, раціонально організований облік повинен відповідати таким вимогам: достовірність обліку відповідає фактичним господарським операціям і виявленим явищам і подіям; зрозумілість і чіткість обліку господарського обороту з точки зору їх логічної послідовності; правильна грошова оцінка як основних засобів, так і спостережуваних операцій і обороту; повнота і достовірність зафіксованих фактів і явищ господарської діяльності; достовірність і документальна обґрунтованість записів; відповідність, спеціалізація та правильний вибір бухгалтерського обліку для даного підприємства; правильна класифікація, групування та систематизація фактичного облікового матеріалу, а також правильна номенклатура обліку; точність, своєчасність і впорядкованість записів у їх хронологічній послідовності [9].

У зв'язку з прийняттям ННП(С)БО 7 «Основні засоби» в бухгалтерському обліку з'явився новий термін «інші необоротні матеріальні активи», до якого увійшли 11 «Інші необоротні матеріальні активи». у першому класі рахунків «Необоротні активи». Охоплює облік бібліотечних фондів, малоцінних необоротних матеріальних активів, тимчасових (нетитульних) споруд, природних ресурсів, інвентарного посуду, предметів оренди та інших необоротних матеріальних активів. Раніше такі цінності частково обліковувалися у складі основних засобів (бібліотечних фондів), малоцінних та швидкозношуваних предметів (малоцінні необоротні матеріальні цінності, тимчасові (нетитульні) споруди, інвентарна тара тощо) та товарів. . (предмети прокату) [27].

Відповідно до ННП(С)БО 7 до складу основних засобів входять інші необоротні матеріальні активи. Однак вони мають деякі особливості, властиві бухгалтерському обліку. По-перше, необхідно розглянути основні критерії, що відрізняють ці засоби від основних засобів і малоцінних швидкозношуваних товарів. Такими критеріями є інвентаризаційна вартість кожного об'єкта обліку

та нормативний термін їх використання, який має бути більше одного року (або операційного циклу, якщо він перевищує один рік). Щодо вартісних характеристик інших необоротних матеріальних цінностей, то підприємства можуть самостійно визначати вартісні характеристики таких об'єктів [27].

Передумовами раціональної організації бухгалтерського обліку підприємств та інших необоротних матеріальних цінностей є: наявність і використання чинних нормативних документів, що регламентують порядок обліку інших необоротних матеріальних цінностей; створення відповідної матеріально-технічної бази бухгалтерського обліку (наявність форм документів для обліку інших необоротних матеріальних цінностей, оргтехніки); наявність бухгалтера по нематеріальних активах (для великих підприємств); чіткий розподіл обов'язків між працівниками бухгалтерії; взаємозв'язок бухгалтерії з іншими службами, підрозділами, матеріально відповідальними особами підприємства; контроль достовірності інформації та облікового процесу головним бухгалтером [10].

Основою для визначення основних організаційних моментів бухгалтерського обліку на підприємствах і в організаціях є нормативно-правові документи нормативного характеру, які конкретизують відповідні норми законодавства суб'єктів господарювання.

Основною метою правового регулювання бухгалтерського обліку в Україні є встановлення єдиних для всіх підприємств правил, які гарантують і захищають інтереси користувачів фінансової звітності, а також визначення перспектив і основних напрямів його вдосконалення з урахуванням принципів і стандартів загалом.

Відповідно до Закону України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" з 1 січня 2000 р. нормативне регулювання питань бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності здійснює Міністерство фінансів, яке затверджує національні норми (стандарти) для ведення бухгалтерського обліку та інші правові дії в межах повноважень [34].

Виділимо декілька рівнів нормативного регулювання обліку інших необоротних матеріальних цінностей. Розглянемо їх у таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Нормативні документи щодо обліку зносу необоротних активів

Рівень	Нормативні документи
I	Конституція України; Закон України "Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні".
II	ННП(С)БО 7 «Основні засоби»; ННП(С)БО 9 «Запаси»; ННП(С)БО 14 «Оренда»; ННП(С)БО 16 «Витрати»; ННП(С)БО 27 "Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність".
III	Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій; Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів.
IV	Наказ про облікову політику підприємства; робочий план рахунків для обліку інших необоротних матеріальних активів; наказ про проведення інвентаризації.

Джерело: [11]

«Перші три рівні регламентуються на державному рівні і є обов'язковими для всіх підприємств і організацій. Документи певного рівня не повинні суперечити документам вищого рівня. Документи четвертого рівня створюються безпосередньо на підприємстві. Статтею 8 Закону "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" визначено, що організація бухгалтерського обліку на підприємстві належить до компетенції його власника або уповноваженого ним органу, а підприємство самостійно визначає облікову політику та пов'язані з нею питання». Таким чином, «у наказі про облікову політику інших необоротних матеріальних активів доцільно визначити вартісну межу віднесення активів до інших необоротних матеріальних активів, а строк корисного використання (експлуатації) об'єкта – граничний термін віднесення активів до інших необоротних матеріальних активів, інші необоротні матеріальні цінності, методи нарахування амортизації, випадки, коли при нарахуванні амортизації не використовується ліквідаційна вартість» [34].

Організація обліку основних засобів - це процес вибору і систематизації методів і методів, розроблення та надання достовірної та своєчасної первинної інформації про їх наявність, рух, зберігання, використання та вибуття. Процес організації та ведення обліку необоротних активів на підприємствах регулюється такими основними нормативно-правовими документами:

Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.11.1999 р. № 996, набрав чинності 01.01.2000 р. «Цей закон визначає правові засади регулювання, організації, бухгалтерського обліку та фінансової звітності. Відповідно до цього закону в обліку основних засобів повинні застосовуватися принципи та методи ведення бухгалтерського обліку та фінансової звітності, які визначаються національними нормами (стандартами) бухгалтерського обліку та не суперечать міжнародним стандартам» [34].

ННП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджений наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р., регулює такі питання щодо основних засобів: оцінка забезпеченості підприємства основними засобами, цільове призначення фінансової звітності, принципи складання звітності, у тому числі надання та надання інформації про основні засоби [21].

Нормативно-правові документи, якими регулюється облік основних засобів на підприємстві наведені у табл. 1.2.

Таблиця 1.2

Нормативне регулювання обліку основних засобів

Скорочена назва документа	Повна назва	Ким затверджено
ННП(С)БО 7 [27]	Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 7 «Основні засоби»	Наказ Мінфіну від 27.04.2000 р. № 92
ННП(С)БО 14 [22]	Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 14 «Оренда»	Наказ Мінфіну від 31.01.2000 р. № 20
ННП(С)БО 27 [24]	Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу та припинена діяльність»	Наказ Мінфіну від 07.11.2003 р. № 617
ННП(С)БО 28 [25]	Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 28 «Зменшення корисності активів»	Наказ Мінфіну від 24.12.2004 р. № 817

ПКУ [32]	Податковий кодекс України (пп. 14.1.138; пп. 138.3.2; пп. 138.3.3; п. 43 підрозділу 4 розділу ХХ)	ВР: №2755-VI від 02.12.2010 р
Методрекомендації № 561 [35]	Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів	Наказ Мінфіну від 30.09.2003 р. № 561
Для підприємств, що застосовують МСФЗ:		
МСБО 16 [16]	Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби»	IASB (Лондон)
МСБО 17 [17]	Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 7 «Оренда»	IASB (Лондон)
МСФЗ 5 [18]	Міжнародний стандарт фінансової звітності 5 «Непоточні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність»	IASB (Лондон)

Джерело: [12]

Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» від 27.04.2000 Міністерства фінансів України. Є одним із основних нормативних документів у сфері правового регулювання, до якого затверджено наказом № 92 зміни. Включає основні принципи та вимоги до методів і порядку обліку основних засобів. «Визначає методологічні засади формування інформації про основні засоби та інші необоротні матеріальні цінності в бухгалтерському обліку, а також розкриття інформації про них у фінансовій звітності. Норми ННП(С)БО 7 застосовуються всіма підприємствами, організаціями та іншими юридичними особами (крім бюджетних установ)» [27].

Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 14 "Оренда" від 28.07.2000 № 181, затверджене наказом Міністерства фінансів України [22]

План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій від 09.11.2011 р. № 1591 зі змінами та доповненнями є переліком рахунків і схем обліку та накопичення фінансово-господарських фактів. бухгалтерська робота [30].

30.11.99 Мінфіну України. У ст. зобов'язання та фінансово-господарська діяльність підприємств у порядку подвійного обліку [8].

Наказ Міністерства статистики України «Про затвердження типових форм первинного обліку основних засобів» № 352 від 29.12.1995. Управління основними засобами на підприємстві регулюється за допомогою типових форм

первинних облікових документів, затверджених цим наказом [20].

Методичні пропозиції з бухгалтерського обліку основних засобів, затверджені наказом Міністерства фінансів України від 30.09.2004 р. № 561. Цим документом визначено рекомендації з обліку основних засобів, які доповнюють відповідні ННП(С)БО 7 [35].

Методичні рекомендації щодо застосування реєстрів бухгалтерського обліку, затверджені наказом Міністерства фінансів України від 29.12.2000 р. № 356. Вони встановлюють терміни створення облікових реєстрів, правильність їх оформлення; Відомості, внесені до головної книги, фіксуються. Відповідно до цих методичних рекомендацій для обліку господарських операцій ведеться 7 журналів із зазначенням відповідної інформації за ними та аркуш № 8. Облік основних засобів відображається в розділі I журналу № 4 «Амортизація основних засобів та інших не -оборотні активи, нематеріальні активи та необоротні активи», де записи здійснюються на підставі документів первинного та зведеного бухгалтерського обліку [36].

Механізм визначення розміру шкоди, заподіяної розкраданням, недостачею, знищенням (пошкодженням) матеріальних цінностей, встановлено постановою від 22.11.1996 № 116 «Про порядок визначення розміру шкоди, заподіяної розкраданням, недостачею, знищення (пошкодження) матеріальних цінностей». за винятком дорогоцінного каміння, дорогоцінних металів і валютних цінностей [33].

Податковий кодекс України № 2755 - VI 23.12.2010 У зв'язку з прийняттям Податкового кодексу суттєво змінилася класифікація основних засобів, інших необоротних засобів та визначення економічної категорії «основні засоби». У розділі III «Податок на прибуток підприємств» Податкового кодексу України наведено правила визначення амортизаційних відрахувань у податковому обліку згідно з національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку [32].

Таким чином, для раціональної організації обліку інших необоротних матеріальних активів необхідно дотримуватись вимог усіх чинних нормативно-

правових актів, що стосуються обліку цих активів, та розробити облікову політику підприємства. всупереч чинному законодавству та з урахуванням специфіки роботи конкретної компанії. Враховуючи, що нормативно-правове забезпечення бухгалтерського обліку розроблено та реалізується в більшості випадків за міжнародними стандартами, необхідно переглянути всю облікову документацію відповідно до вимог ННП(С)БО та систематизувати закони. та нормативні документи.

Висновки до першого розділу

1. Питання амортизації необоротних активів на даний час є актуальним, оскільки амортизація як економічна категорія, як складова фінансово-господарської діяльності суб'єкта господарювання була і залишається однією з найважливіших тем. на стику дослідження і практики.

Наукові дослідження, пов'язані з проблемами аналізу господарських операцій з нарахування амортизації бухгалтерського обліку, внутрішнього контролю та необоротних активів, повинні враховувати досвід не лише сучасних вчених, а й попередніх вчених, а також мати міждисциплінарний характер, щоб визначити напрями невирішених проблем, що дозволяють комплексно розглянути проблеми.

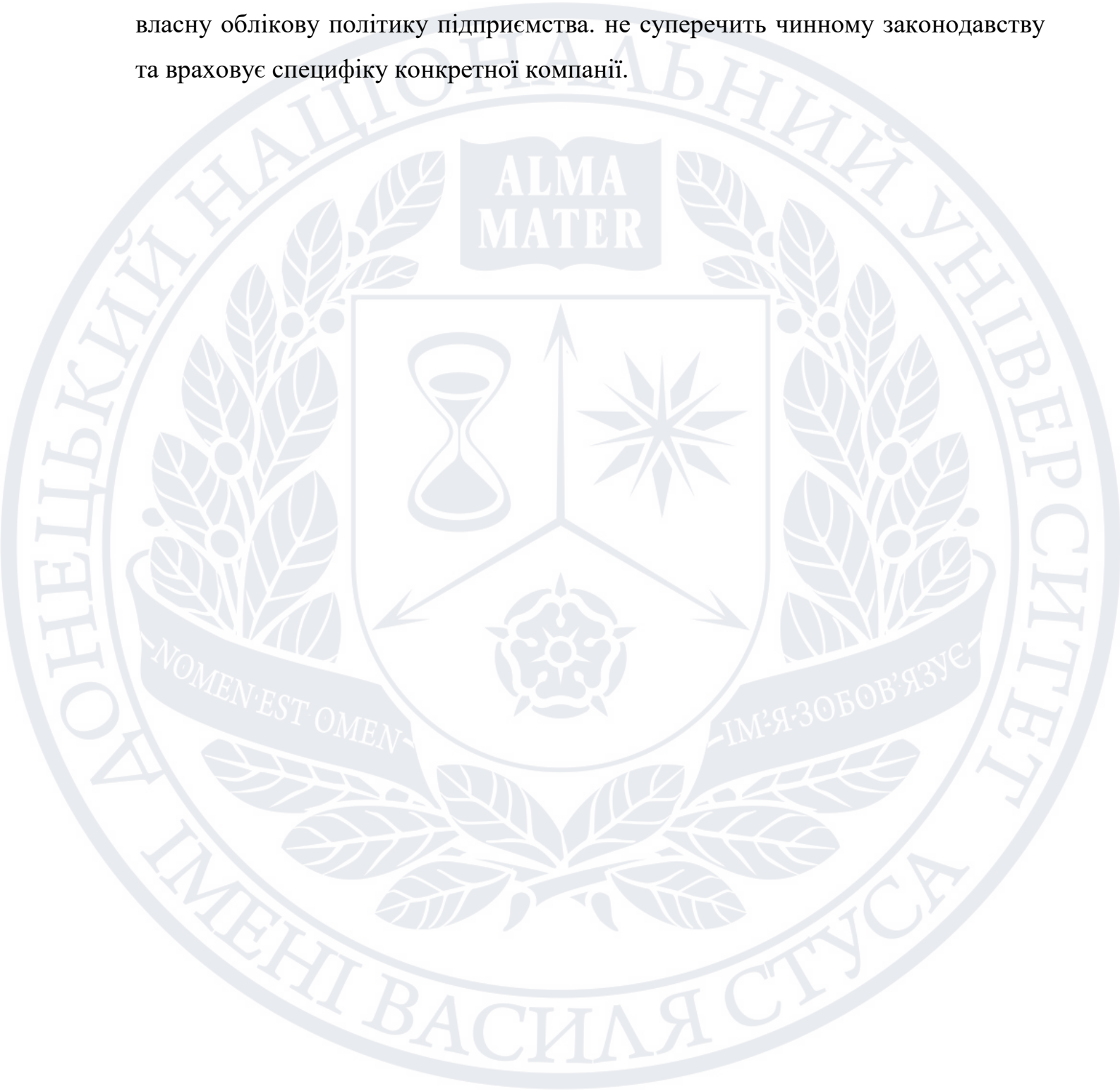
2. З теоретичної точки зору амортизація повинна відповідати інституційній теорії бухгалтерського обліку та визначатися як категорія з економічними та обліковими характеристиками:

по-перше, у вигляді процесу тимчасового накопичення коштів, встановлених стандартами бухгалтерського обліку щодо амортизаційних відрахувань, виходячи з первісної вартості операційних основних засобів;

по-друге, виступати методом оптимізації податків та ефективного використання робочого потенціалу майна, що амортизується;

по-третє, як інструмент стратегічного економічного планування, що забезпечує довгострокову стабільність економіки.

3. Таким чином, для раціональної організації обліку інших необоротних матеріальних цінностей необхідно дотримуватись вимог усіх чинних нормативно-правових актів, що стосуються обліку цих активів, та розробити власну облікову політику підприємства, не суперечить чинному законодавству та враховує специфіку конкретної компанії.

РОЗДІЛ 2

ОБЛІКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФОРМУВАННЯ АМОРТИЗАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Амортизація основних засобів: методи нарахування та організація обліку

Організацією бухгалтерського обліку та організацією порядку нарахування відрахувань і подальшим обліком амортизаційних відрахувань займається бухгалтерія підприємства.

Методологія бухгалтерського обліку включає отримання інформації, обробку, облік, передачу, оцінку, облік, встановлення критеріїв оцінки, списання, відрахування тощо. містить принципи та правила. Методологія бухгалтерського обліку ґрунтується на національних положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку, які визначають методи та принципи обліку окремих категорій активів. Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку встановлюють такі принципи, методи та процедури:

- представлений у кількох варіантах, тобто підприємство має право обрати один із альтернативних варіантів;
- включено в один варіант, коли підприємство може встановити певні процедури, не охоплені стандартами.

У розділі облікової політики підприємства, який конкретизує методологію бухгалтерського обліку, слід розглянути вибір компанією принципів і методів, представлених у кількох варіантах у стандартах, або уточнення та уточнення певних процедур і положень, не зазначені в стандартах.

Підприємство зобов'язане самостійно обрати один із них і записати свій вибір у порядку. Вибір компанією того чи іншого методу залежить від виду діяльності компанії та стратегічних цілей компанії щодо розміру доходу компанії.

Відповідно до наказу про облікову політику необоротних активів (додаток А) на досліджуваному підприємстві ФГ «Агро 1» можна виділити такі складові обліку:

1. Для обліку необоротних активів використовувати програму 1С версії 8.2. Бухгалтерії повинні забезпечити друк оборотно-сальдових відомостей, ордерних книжок та інших облікових реєстрів для обліку необоротних активів за кожний звітний місяць. Оборотно-сальдові дані з обліку необоротних активів повинні бути засвідчені підписами матеріально відповідальних осіб.

3. Одиницею обліку необоротних активів прийнято їх найменування, у разі ліквідації необоротних активів, що використовуються в оптовій торгівлі та послугах, їх оцінка повинна проводитися за визначеною вартістю, у роздрібній торгівлі. - відповідно. до методу ціни продажу.

4. До малоцінних оборотних матеріальних цінностей слід віднести матеріальні цінності, строк корисного використання яких перевищує 12 місяців і вартістю менше 25000 грн.

5. Амортизація необоротних матеріальних цінностей малоцінних нараховується в розмірі 50% їх вартості в першому місяці експлуатації.

6. Амортизацію об'єктів ОЗ нараховувати прямолінійним методом. Строк корисного використання кожного конкретного об'єкта ОЗУ визначається спеціально створеною комісією.

7. Амортизацію нематеріальних активів слід нараховувати прямолінійним методом. У разі відсутності документів, що встановлюють право, строк корисного використання визначається комісією.

Методи, принципи та порядок ведення бухгалтерського обліку необоротних активів – основних засобів визначено відповідними стандартами – ННП(С)БО 7 «Основні засоби» [27].

«Основні засоби - матеріальні активи, що належать підприємству з метою використання їх у процесі виробництва або поставки товарів, надання послуг, здачі в оренду іншим особам чи виконання адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання, використання

(експлуатації) більше одного року (або експлуатаційного циклу, якщо він триває більше одного року)» [27].

Облікова політика з обліку основних засобів встановлює [28]:

1. Вартісні критерії основних фондів та малоцінних необоротних матеріальних активів. Термін «основні засоби» включає положення, пов'язані зі строком корисного використання основних засобів, але не визначає вартісні критерії різниці між основними засобами та менш цінними необоротними матеріальними активами. Тому компанія самостійно встановлює такий критерій вартості. Це може бути 6000 гривень або інша цифра.

2. Методика нарахування амортизації основних засобів. Методи нарахування амортизації основних засобів, якщо вони обліковуються за первісною вартістю, обираються підприємством самостійно з урахуванням способу отримання економічних вигод від його використання. Методика нарахування амортизації зазначених активів передбачена Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», затвердженим наказом Міністерства фінансів України від 27.04.2000 р. № 92. Міністерства юстиції України від 18 травня 2000 року № 288/4509 (зі змінами) (далі - Положення (стандарт) 7), а саме [27]: прямолінійне, зменшення залишкової вартості, прискорене зменшення залишкової вартості, накопичення, виробництва. Амортизація може нараховуватися з урахуванням встановлених податковим законодавством мінімально допустимих строків корисного використання основних засобів (крім використання виробничого методу).

Розглянемо кожен із способів з точки зору вибору. «Прямолінійний метод - згідно з яким річна сума амортизації визначається шляхом ділення амортизованої вартості на очікуваний термін використання об'єкта основних засобів. Перевагами цього методу є простота розрахунку та рівномірність розподілу суми амортизації між обліковими періодами, що забезпечує порівняння собівартості продукції з доходом від її реалізації. Цей метод доцільно використовувати для груп основних фондів, які експлуатуються рівномірно і не зношуються в перші роки експлуатації» [14].

Виробничий метод включає розрахунок місячної суми амортизації шляхом множення суми фактичного місячного виробництва продукції (робіт, послуг) на виробничу норму амортизації. Перевага цього методу полягає в тому, що він забезпечує рівномірний розподіл амортизаційних відрахувань на випуск. Цей метод доцільно використовувати на підприємствах із сезонним виробництвом. Проте використання цього методу обмежене, оскільки його можна застосовувати лише для нарахування амортизації основного технологічного обладнання (верстатів, верстатів), його можна застосовувати для визначення обсягу продукції (обсягу робіт, послуг). Основним недоліком цього методу є те, що в деяких випадках важко визначити загальний обсяг виробленої продукції [14].

Група прискорених методів - прискорене зменшення залишкової вартості, кумулятивний, зменшення залишкової вартості. Ці методи дають можливість списати значну частину вартості основних засобів у перші роки експлуатації. Такі методи доцільно використовувати для амортизації об'єктів, схильних до швидкого зносу, через це термін їх корисного використання визначається лише приблизно. До таких об'єктів належать транспортні засоби, пристрої, пристрої зв'язку та комп'ютери, що використовуються в адміністративних цілях. Прискорені методи можуть бути обрані також на підприємствах, стратегічні цілі яких передбачають мінімізацію розміру прибутку в найближчі роки [15].

3. «Амортизація інших необоротних матеріальних активів нараховується за прямолінійним та виробничим методами. Амортизація малоцінних необоротних матеріальних цінностей і бібліотечних фондів становить 50 відсотків їх вартості, що амортизується, у перший місяць використання, а решта 50 відсотків їх вартості, що амортизується, за місяць. внаслідок невідповідності критеріям визнання активом або зняття з активів (зняття з обліку) до 100 відсотків вартості об'єкта в перший місяць використання» [15].

4. Переоцінка. «Підприємство може переоцінити об'єкт основних засобів, якщо залишкова вартість цього об'єкта істотно відрізняється від його

справедливої вартості на дату балансу. У разі проведення переоцінки об'єкта основних засобів в один і той же день проводиться переоцінка всіх об'єктів групи основних засобів, до якої належить цей об'єкт. Переоцінка основних засобів групи, об'єкти якої переоцінені, повинна проводитися регулярно, щоб їх залишкова вартість на дату балансу істотно не відрізнялася від справедливої вартості» [15].

5. Критерії розмежування інвестиційної та експлуатаційної нерухомості, особливості обліку інвестиційної нерухомості. Для будь-якого підприємства важливо розрізняти види основних засобів, призначених для перепродажу або отримання лізингових платежів, і основних засобів, призначених для використання.

«Нематеріальний актив - це немонетарний актив, який не має матеріальної форми, може бути ідентифікований і утримується підприємством з метою використання протягом періоду більше одного року (або протягом одного операційного циклу, якщо він перевищує один рік) для промислових, комерційних, адміністративних цілей або для здачі в оренду іншим особам» [15].

Облікова політика обліку нематеріальних активів на досліджуваному підприємстві ФГ «Агро 1» передбачає наступне:

1. Метод нарахування амортизації. Підприємство може обрати один із наступних методів амортизації: прямолінійний, виробничий, прискорення ліквідаційної вартості, накопичувальний, зменшення залишкової вартості. В основному методика повністю схожі з методиками нарахування амортизації основних засобів.

Для вибору методу необхідно проаналізувати умови використання нематеріальних активів, але для нематеріальних активів найбільш доцільно використовувати прямолінійний метод, оскільки нематеріальні активи не піддаються фізичному чи моральному зносу з точний розрахунок терміну їх корисного використання, в деяких випадках, навпаки, їх термін корисного використання і вартість зростає.

Наприклад, товарний знак компанії розвивається роками і використовується багато років, а його вартість тільки зростає.

2. Переоцінка. Критерій важливості та порядок переоцінки встановлюються підприємством самостійно. Критерій суттєвості визначається виходячи з потреби підприємства в переоцінці. Зауважте, що переоцінці підлягають лише нематеріальні активи, для яких існує активний ринок.

Якщо підприємство обліковує у складі нематеріальних активів активи, які не мають аналогів на ринку, такі активи не підлягають переоцінці. Фінансові інвестиції — це активи, які утримуються на підприємстві з метою збільшення прибутку (відсотки, дивіденди тощо), збільшення вартості капіталу або отримання інших вигод для інвестора.

Методика оцінки фінансових внесків встановлюється в обліковій політиці. Залежно від виду фінансового інвестування можна встановити такий спосіб:

- за справедливою вартістю - використовується для оцінки фінансових інвестицій у підприємства, які не входять до складу асоційованих, дочірніх чи спільних підприємств;
- за вартістю інвестицій з урахуванням амортизації - якщо справедливу вартість визначити неможливо, вона використовується для оцінки фінансових інвестицій у підприємства, які не входять до складу асоційованих, дочірніх чи спільних підприємств;
- за способом пайової участі - використовуються для фінансових інвестицій в асоційовані, дочірні або спільні підприємства;
- за амортизованою вартістю - використовується для оцінки фінансових інвестицій до погашення облігацій.

Положення про організацію бухгалтерського обліку у ФГ «Агро 1» відображає основні принципи організації бухгалтерського обліку та облікову політику, затверджену на підприємстві.

У ФГ «Агро 1» головний бухгалтер бере безпосередню участь у створенні облікової політики, яка на початку кожного року затверджується керівником

підприємства наказом «Про облікову політику та організацію бухгалтерського обліку».

Облікова політика підприємства встановлена відповідно до вимог Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» від 16.07.99 р. № 996-XI зі змінами [34], затвердженого ННП(С)БО Мінфіну України.

При створенні елементів облікової політики ФГ «Агро 1» закладено принципи фінансової звітності, встановлені Законом України № 996: обачність, комплексність, автономність, послідовність, безперервність, історична (фактична) вартість, єдиний грошовий вимірник, регулярність.

Наказом про облікову політику щодо необоротних активів ФГ «Агро 1» передбачено нарахування амортизації необоротних активів прямолінійним методом. На сьогоднішній день відсутні чіткі правила щодо правильності вибору найбільш ефективного методу амортизації підприємств і галузей різної організаційно-правової форми, об'єктів основних засобів та способів їх використання.

«Підприємства зобов'язані нараховувати амортизацію основних засобів (крім інших необоротних матеріальних активів) згідно з Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», затвердженим наказом Мінфіну від 27.04.2000 р. № 92. З 1 липня 2000 р.» [27], використовуючи методи, показані на рисунку 2.1:

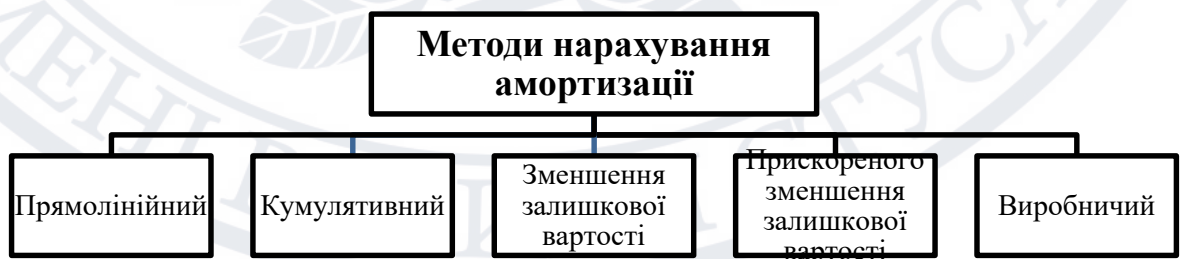

Рисунок 2.1. Методи нарахування амортизації

Відповідно до п. 1 ННП(С)БО 7 п. 26 прямолінійний метод визначає, що загальна річна сума амортизації визначається діленням амортизованої вартості на очікуваний строк корисного використання об'єкта. основних фондів. Цей метод забезпечує рівномірний розподіл амортизації об'єкта протягом визначеного терміну його використання [27].

Річна сума амортизації визначається шляхом ділення амортизованої вартості на очікуваний строк корисного використання основних засобів.

Отже, при застосуванні прямолінійного методу величина амортизаційної вартості об'єкта списується порівну залежно від строку його використання. Цей метод базується на гіпотезі про те, що сума накопиченої амортизації прямо пропорційна тривалості використання основних засобів. На рис. 2.2 показано переваги та недоліки прямолінійного методу нарахування амортизації.

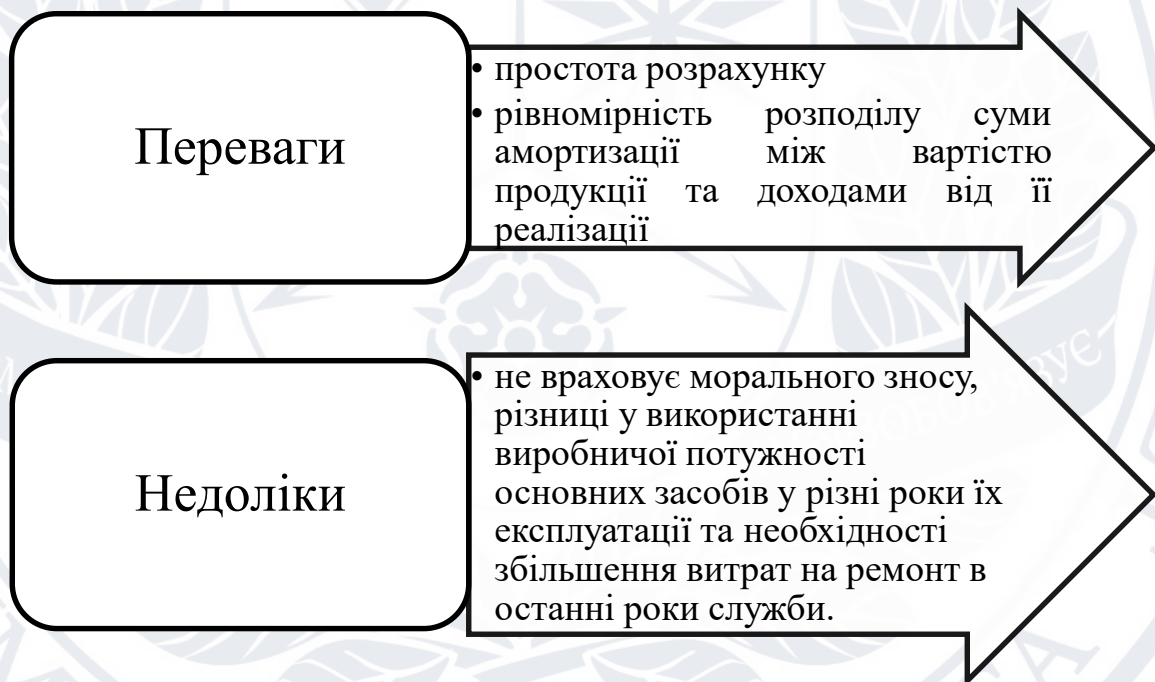

Рисунок 2.2. Переваги та недоліки прямолінійного методу нарахування амортизації

Розрахунок річної суми амортизації методом зменшення залишкової вартості здійснюється шляхом множення залишкової або первісної вартості об'єкта на початок звітного року на величину річної норми амортизації.

Величина річної норми амортизації розраховується як різниця між результатом розподілу ліквідаційної вартості об'єкта та результатом одиничного кореня з відповідної кількості років корисного використання цього об'єкта. Первісна вартість об'єкта ОЗ (НП(С)БО 7 п. 26) [27].

Норма амортизації при цьому методі значно вища, ніж при прямолінійному. Протягом усього періоду користування об'єктом ціна норми залишатиметься незмінною.

З року в рік база для нарахування амортизації за цим методом постійно змінюється. Це дозволяє забезпечити прискорену амортизацію в перші роки експлуатації об'єкта.

Особливістю цього методу є те, що залишкова вартість ніколи не дорівнює нулю. Цей метод базується на ідеї, що новий основний засіб може принести максимальний прибуток у перший рік його використання. І з року в рік його віддача буде зменшуватися. Тому в перший рік отримується більше прибутку, ніж в кожен наступний.

«За методом прискореного зменшення залишкової вартості - річна сума амортизації визначається як збільшення залишкової вартості об'єкта на початок звітної року або первісної вартості на дату нарахування амортизації. річна норма амортизації, яка розраховується виходячи зі строку корисного використання об'єкта і подвоюється» [15].

За методом прискореного зменшення залишкової вартості найбільше значення амортизації об'єкта основних засобів досягається в перший рік із поступовим її зменшенням.

При розрахунку річної норми амортизації ліквідаційна вартість не враховується. Отже, річна сума амортизації останнього року експлуатації об'єкта основних засобів розраховується як різниця між залишковою вартістю на початок останнього року експлуатації об'єкта та розрахунковою вартістю ліквідації.

За кумулятивним методом річна сума амортизації визначається шляхом множення вартості, що амортизується, на підсумковий коефіцієнт.

«Кумулятивний коефіцієнт розраховується діленням кількості років, що залишилися до кінця строку корисного використання об'єкта основних засобів, на суму років його корисного використання» [15].

Результат використання кумулятивного методу такий самий, як і методу залишкової вартості. При цьому основна частина вартості об'єкта основних фондів списується в перші роки його експлуатації, що дозволяє накопичити максимальну вартість, необхідну для придбання нових об'єктів. Однак за цим методом сума амортизації, визнана витратами поточного періоду, часто непропорційна доходу від використання активу.

Сутність виробничого методу заснована на тому, що величина накопиченої амортизації основного засобу залежить не від терміну експлуатації, а від результату його використання. Термін корисної експлуатації об'єкта визначається обсягом виробництва продукції, робіт чи послуг, запланованим підприємством згідно з виробничою програмою. Амортизація за цим методом визначається шляхом ділення амортизаційної вартості прямо пропорційно кількості одиниць продукції, послуг і робіт, виконаних за період використання об'єкта.

Важливим фактором, який слід враховувати при виборі методу нарахування амортизації, є коефіцієнт фізичного та морального зносу необоротних активів. Ці види морального зносу впливають на амортизацію необоротних активів, що слід враховувати при виборі методу амортизації, тобто для розрахунку амортизації необоротних активів слід застосовувати прямолінійний метод.

Підприємство самостійно обирає метод амортизації з урахуванням максимального прибутку, очікуваного від його використання. Цей спосіб може бути переглянутий, якщо змінюються переваги іншого способу отримання доходу від його функціонування. Після цього нарахування амортизації за новоприйнятим методом починається з місяця, наступного за місяцем, у якому прийнято відповідне рішення про зміну методу амортизації.

Амортизація нараховується щомісячно. Річна сума амортизації за період роботи нараховується підприємствами сезонного характеру виробництва. Амортизація нараховується шляхом ділення суми річної амортизації на 12 місяців за прямолінійним і кумулятивним методами, а також методом зменшення залишкової вартості та прискореного зменшення залишкової вартості.

Процес нарахування амортизації починається з місяця, наступного за місяцем, в якому об'єкт основних засобів став корисним.

Процес нарахування амортизації припиняється з місяця, наступного за місяцем ліквідації об'єкта основних засобів.

Амортизація може нараховуватися з урахуванням встановлених податковим законодавством мінімально допустимих строків корисного використання основних засобів (крім використання виробничого методу). Усі суб'єкти господарювання відображають суму нарахованої амортизації шляхом множення суми господарських витрат та амортизації основних засобів.

НП(С)БО7 Амортизація інших необоротних матеріальних активів у розділі «Основні засоби» нараховується прямолінійним або виробничим методом.

Амортизація необоротних активів і бібліотечних фондів може нараховуватися двома способами:

1. 50% амортизаційної вартості нараховується в перший місяць використання об'єкта, а решта 50% нараховується в тому місяці, коли він виводиться з активів у зв'язку з невідповідністю критеріям. визнавати активи.
2. У перший місяць використання активу віднімається 100% вартості об'єкта, він амортизується.

При виборі методу нарахування амортизації необхідно звернути увагу на роль періоду корисного використання основного засобу, а точніше, правильно його вибрати. Витрати на утримання основного засобу значною мірою залежать від строку корисного використання. При продовженні терміну служби основні витрати знижуються, в першу чергу, за рахунок амортизаційних

відрахувань, що, в свою чергу, призводить до зниження собівартості виконаних робіт, а отже, і виготовленої продукції.

Але при цьому зростають витрати на ремонт та експлуатацію, що призводить до зростання собівартості продукції (робіт, послуг). І навпаки, зі зменшенням терміну експлуатації зростають постійні витрати, а витрати на технічне обслуговування та експлуатацію на одиницю виконаної роботи зменшуються.

Якщо термін корисного використання минув, фізична амортизація відбувається до того, як вартість основного капіталу переноситься на готову продукцію.

Безпосередній вплив на визначення строку корисного використання основних засобів мають особливості їх експлуатації, очікувана ефективність, фізичний і моральний знос, законодавчі та інші обмеження. При цьому на вибір методу нарахування амортизації багато в чому впливає обрана стратегія розвитку підприємства та функціональне призначення об'єктів (рис. 2.3).

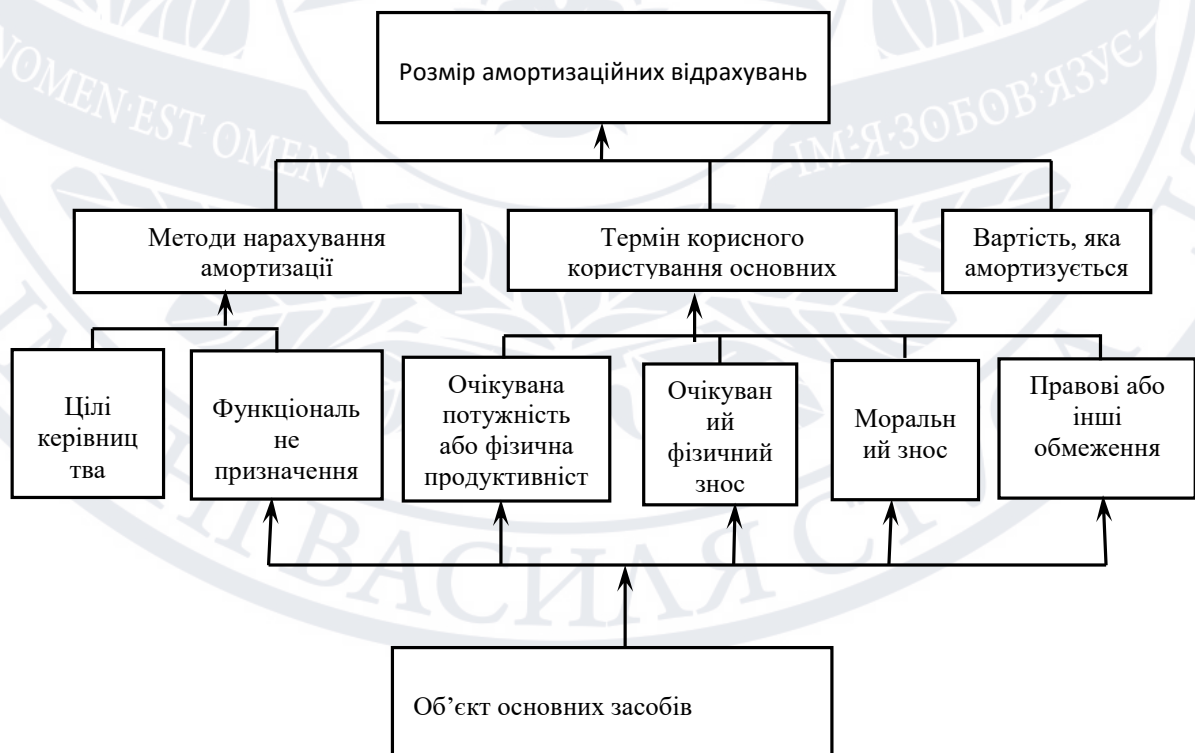

Рис.2.3. Схема впливу чинників на розмір амортизаційних відрахувань

Таким чином, основними факторами, що впливають на розрахунок норм амортизації є:

- вартість об'єкта основних засобів;
- ліквідаційна вартість;
- строк корисного використання.

Амортизацію можна нараховувати з урахуванням встановлених податковим законодавством мінімально допустимих строків корисного використання основних засобів (крім використання виробничого методу) (п. 26 ННП(С)БО 7) [27]. Іншими словами, якщо підприємство використовує виробничий метод нарахування амортизації, мінімально допустимий строк корисного використання об'єкта не використовується. Виходячи з цього, в наказі про облікову політику необхідно зазначити такі ознаки та чітко встановити перелік основних засобів, що амортизуються, та довгострокових біологічних активів за способом виробництва.

Амортизація інших основних засобів (гр. 9), тимчасових (нетитульних) споруд (гр. 12), інвентарних суден і орендованих товарів (гр. 14, 15) нараховується прямолінійним і виробничим методами. Амортизація бібліотечних фондів (група 10) та малоцінних необоротних матеріальних цінностей

(група 11) за рішенням платника податку в розмірі 50 відсотків його вартості, яка амортизується, у першому місяці використання об'єкта, а решта 50 відсотків можуть бути відраховані в місяці їх вилучення зі складу активів (амортизація). з балансу) у зв'язку з невідповідністю критеріям визнання активом або 100 відсотків його вартості в першому місяці використання об'єкта в розмірі відс.

На земельні ділянки (1 група) та природні ресурси (13 група) амортизація не нараховується. Ці об'єкти не мають терміну корисного використання, тому не підлягають амортизації.

Слід зазначити, що за різними методами нарахування амортизації до собівартості продукції включається різна сума вартості об'єкта основних

засобів, яка залежить від показника собівартості продукції (робіт, послуг) . Порівняємо суми накопиченої амортизації за різними методиками (табл. 2.1).

Наприклад, підприємство придбало обладнання: первісна вартість — 16 тис. грн., ліквідаційна вартість — 1600 грн., термін корисного використання — 5 років. Амортизована вартість 14400 грн. (16000 - 1600). Щорічно підприємство планує отримувати таку кількість одиниць продукції: у перший рік – 2000, у другий рік – 2500, у третій рік – 2400, у четвертий рік – 2100, у п'ятий рік – 1000. 7 можна використовувати методи розрахунку.

Таблиця 2.1

Річна сума нарахованої амортизації за різними методами (в грн.)

Роки	Методи нарахування амортизації				
	прямолінійний	зменшення залишкової вартості	прискореного зменшення залишкової вартості	кумулятивний	виробничий
1	2880	5905	6400	4800	2880
2	2880	3725	3840	3840	3600
3	2880	2351	2304	2880	3456
4	2880	1483	1382	1920	3024
5	2880	936	474	960	1440
Разом:	14400	14400	14400	14400	14400

З табл. 2.1 видно, що річна сума амортизації за різними методами змінюється від року до року. Якщо за прямолінійним методом нараховується річна амортизація в сумі 2880 грн., то за іншими методами (крім виробничої) вона є найбільшою в перші роки експлуатації основних фондів, а в наступних – поступово зменшується. років.

Найбільш зрозумілим і простим вважається прямолінійний метод нарахування амортизації. Однак цей метод не враховує залежність від суми накопиченої амортизації та виробничої потужності основних засобів у різні роки, а також моральний знос цих засобів [5]. Його доцільно використовувати для пасивної (нерухомої) частини основних засобів (будівель, споруд, інших нерухомих об'єктів).

Для основних засобів, що швидко зношуються, доцільно застосовувати метод зменшення залишкової вартості, метод прискореного зменшення залишкової вартості та накопичувальний метод. Це пояснюється тим фактом, що об'єкт може приносити відносно більший дохід і, отже, прибуток у перші роки, ніж у наступні роки, тому сума амортизації повинна бути більшою в перші роки. При цьому компанія страхується від швидкого морального старіння відповідного об'єкта, що дуже важливо в ринкових умовах. За цими методами нарахування амортизації актив не встигає застаріти, а якщо і застаріє, то менша амортизована сума буде відносно незначною.

Недоліком цих методів є те, що при їх застосуванні в ряді випадків порушується принцип відповідності, оскільки сума амортизації, визнана витратами поточного періоду, не завжди відповідає фактичному використанню об'єкта виробничого процесу, а отже, і з доходом від його функціонування [5].

Виробничий метод нарахування амортизації враховує випуск продукції, який забезпечує більш-менш реальний ступінь зносу обладнання – чим більше продукції вироблено (виконано робіт, надано послуг), тим більше основних фондів, зокрема, обладнання, знос. Цей метод дає можливість накопичувати велику суму амортизації, необхідну за роки інтенсивного використання основних фондів і для їх відновлення або заміни. Тому він вважається більш раціональним і об'єктивним. Проте виробничий метод не враховує фактор морального зносу основних фондів, його слід застосовувати лише тоді, коли є можливість з достатньою точністю визначити виробничі показники кожного виду основних фондів [5].

Таким чином, враховуючи всі позитивні та негативні сторони кожного із методів нарахування амортизації необоротних активів, підприємство обирає оптимальний варіант шляхом окремого трактування кожної групи (підгрупи) необоротних активів.

Міжнародний стандарт фінансової звітності 16 «Основні засоби» п. 62 розглядає такі методи нарахування амортизації: прямолінійний метод; метод зменшення балансу; метод одиниць виробництва. Метод нарахування

амортизації основних засобів прямолінійним методом полягає в нарахуванні постійної суми амортизації протягом строку корисного використання основного засобу, якщо залишкова вартість не змінюється. У результаті використання методу зменшення залишку зменшується сума амортизаційних відрахувань за строк корисного використання. Метод одиниці виробництва полягає в обчисленні суми амортизації на основі очікуваного використання або очікуваної продуктивності. Підприємство обирає метод, який найкраще відображає очікувану модель споживання майбутніх економічних вигод, втілених в активі. Обраний метод використовується послідовно від одного звітного періоду до іншого, виключаючи зміни в структурі споживання цієї майбутньої економічної вигоди [11].

Отже, правильне розуміння економічної сутності, понять і функцій амортизації та знання її змісту дозволить підприємствам обґрунтовано вирішувати питання, пов'язані з визначенням методів нарахування амортизації, розробкою правил амортизаційних відрахувань, формуванням і використанням амортизаційних відрахувань. фонд, іншими словами, дозволяє проводити ефективну амортизаційну політику.

2.2. Відображення в обліку нарахування амортизації основних засобів

У сучасних мінливих ринкових умовах ефективність господарської діяльності кожного підприємства залежить від його здатності правильно оцінювати ситуацію та швидко реагувати на неї. Це економічні процеси, що відбуваються, їх характер і обсяг, наявність матеріальних, трудових і фінансових ресурсів, їх використання, структура витрат, фінансові результати праці та ін. Це можливо лише за наявності систематизованої інформації про. «Основним джерелом інформаційного забезпечення є дані бухгалтерського обліку, які повинні задовольняти інформаційні потреби як самого підприємства, так і зовнішніх користувачів» [21].

Національною системою бухгалтерського обліку 13 передбачено, що для відображення сум нарахованої амортизації в бухгалтерському обліку призначено рахунок «Знос необоротних активів (амортизація)».

13 Субрахунки рахунка "Знос необоротних активів (амортизація)" відповідають таким видам необоротних активів:

131 «Знос основних засобів»;

132 «Знос інших необоротних матеріальних активів»;

133 «Накопичена амортизація нематеріальних активів»;

134 «Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів»;

135 «Знос інвестиційної нерухомості».

«Відповідно до інструкції № 291 за дебетом рахунку 13 «Знос необоротних активів» відображається «Зменшення суми зносу».

Таке зменшення відбувається у випадках: вибуття активу (незалежно від причини вибуття); знецінення раніше непереоцінених активів; Амортизація раніше переоціненого активу» [22].

На рахунку 13 "Знос необоротних активів" відображається сума: нарахованої амортизації; збільшення їх амортизації при переоцінці необоротних активів.

Утримання амортизації відображається в обігу за кредитом 13 рахунку в кореспонденції з рахунками обліку витрат. Тому бухгалтерські записи в основному залежать від того, який варіант обліку витрат використовується на підприємстві: з використанням тільки рахунків класу 9 чи з використанням одночасно рахунків класу 8 і 9. Винятком є лише записи, що відображають утримання амортизації. вартість необоротних активів, що використовуються в інвестиційній діяльності або у зв'язку з особливими подіями. Компанії, які одночасно використовують рахунки класу 8 і класу 9 для обліку витрат, не використовують рахунки класу 8 для обліку операцій, пов'язаних з інвестиційною діяльністю або особливими подіями, оскільки ці рахунки призначені лише для обліку операційних витрат [22].

Якщо підприємство використовує для обліку витрат лише рахунки класу 9, то при нарахуванні амортизації субрахунки рахунку 13 кореспондують безпосередньо з рахунками обліку витрат діяльності (табл. 2.2). При цьому відповідний розрахунок у кожному конкретному випадку залежить від напряму використання об'єкта (способу отримання економічних вигод підприємства). Тому в аналітичному обліку необоротні активи доцільно групувати в середині кожного рахунку чи субрахунку за цією ознакою.

Таблиця 2.2

Облік зносу (амортизації) необоротних активів

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1.	Накопичена амортизація на основні засоби та інші необоротні активи у виробництві	23	131,132,133
2.	Амортизація, нарахована на основні засоби та інші необоротні активи загальновиробничого спрямування	91	131,132,133
3.	Нарахована амортизація (знос) на об'єкти основних засобів та інших необоротних активів адміністративного призначення	92	131,132,133
4.	Нарахована амортизація (знос) на об'єкти основних засобів та інших необоротних активів, що забезпечують збут продукції	93	131,132,133
5.	Нарахована амортизація (знос) на об'єкти основних засобів та інших необоротних активів житлово-комунального та соціально-культурного призначення	949	131,132
7.	Нарахована амортизація (знос) на об'єкти основних засобів та інших необоротних активів, що використовуються на будівництві та реконструкції основних засобів	15	131,132,133
8.	Дооцінка раніше нарахованого зносу пропорційно до зміни вартості основного засобу	423	131
9.	Списано суму зносу за уціненими основними засобами	131	10
10.	Списано суму зносу реалізованих основних засобів	131	10
11.	Списано суму зносу ліквідованих основних засобів	131	10
12.	Списано суму зносу переданих основних засобів до статутного капіталу	131	10
13.	Списано суму зносу інших необоротних матеріальних активів при їх вибутті з	132	11

	господарства		
14.	Списано суму накопиченої амортизації нематеріальних активів при їх списанні з балансу	133	12

Крім того, для обліку використання амортизації на потреби капітальних інвестицій Планом рахунків передбачено позабалансовий рахунок 09 «Амортизаційні відрахування». За дебетом цього рахунка відображається сума накопиченої амортизації (тобто разом з кореспонденцією рахунків Д-т 23, 91, 92 та ін. робиться запис на рахунок К-т 131 Д-09. Використана амортизація (за потреби капітальних вкладень) це відображається за кредитом рахунку (іншими словами, суми капітальних вкладень відображаються на рахунку 15 «Капітальні інвестиції» протягом року, з тією різницею, що рахунок 09 не відображається суми капіталу інвестиції, що здійснюються за рахунок безоплатно отриманих основних засобів, як внески до статутного капіталу основних засобів, цільові засоби).

На жаль, у чинній системі бухгалтерського обліку відсутній зв'язок між накопиченням амортизаційних відрахувань та їх використанням. Але бухгалтерська практика вимагає встановлення такого співвідношення. Відповідно до Методичних рекомендацій № 390, затверджених наказом Мінагрополітики України від 04.06.2009 р., відображення інформації про необоротні активи та їх амортизацію в регістрах бухгалтерського обліку журнально-ордерної форми обліку розглянуто в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Розкриття інформації про необоротні активи, їх знос в облікових регістрах журнально-ордерної форми бухгалтерського обліку[23]

Номери		Назва і призначення регістрів
Журналів	Відомостей	
1	2	3
4 А с.-г.		Журнал-ордер 4 А с.-г. по кредиту рахунків: 10 “Основні засоби” 11 “Інші необоротні матеріальні активи” 12 “Нематеріальні активи” 13 “Знос (амортизація) необоротних активів” 16 “Довгострокові біологічні активи”

		19 “Гудвіл”
	4.1 с.-г.	Відомість аналітичного обліку по рахунках: 10 “Основні засоби” 11 “Інші необоротні матеріальні активи”
	4.4 с.-г.	Розрахунок нарахування амортизації основних засобів та інших необоротних активів за прямолінійним методом на початок року
	4.5 с.-г.	Відомість нарахування амортизації основних засобів та інших необоротних активів, які надійшли або вибули
	4.6 с.-г.	Відомість нарахування амортизації основних засобів та інших необоротних активів за місяць
	9 с.-г.	Відомість позабалансового обліку за рахунками: 09 “Амортизаційні відрахування”

Для нарахування амортизації необоротних активів на початок року нараховується амортизація основних засобів та інших необоротних активів прямолінійним методом (відомість 4.4 с-г). Розрахунок використовується для визначення річної та місячної суми амортизації станом на 1 січня. Необоротні активи згруповано за групами та видами об’єктів, надано розподіл об’єктів обліку амортизації. У наступних звітних періодах сума амортизації необоротних активів за січень коригується з урахуванням зміни їх складу за попередній місяць.

Розрахунок амортизації основних засобів та інших необоротних активів. У цій відомості відображаються види основних засобів за класифікаційними групами та суміжними рахунками, сума амортизації по придбаних і вилучених об’єктах. Сума амортизації за попередній місяць додається до отриманих об’єктів, а потім віднімається від решти.

На підставі розрахунку (відомість № 4.4 с-г) Розрахунок амортизації основних засобів та інших необоротних активів прямолінійним методом та відомість № 4.5 с-г. Розрахунок амортизації надходження або вибуття основних засобів та інших необоротних засобів відображається у відомості 4.6 с-г. У ньому фіксується розподіл амортизаційних відрахувань за об’єктами обліку, сума накопиченої амортизації за попередній місяць, зміна суми амортизаційних відрахувань по надходженню і вибуттю об’єктів, сума накопиченої амортизації за поточний місяць.

Амортизація основних засобів нараховується за методикою, передбаченою податковим законодавством для класифікаційних груп (відомість 4.7 с-г). Облік амортизації основних фондів та інших невиробничих фондів здійснюється щорічно. У цій відомості щомісячно розраховується сума амортизації за класифікаційними групами основних засобів та їх видами за роки введення в експлуатацію та встановлюється розподіл (субрахунки та аналітичні рахунки) об'єктів обліку амортизації [24].

13 Синтетичний розрахунок за рахунком «Знос (амортизація) необоротних активів» здійснюється в журналі-ордері № 4 А с-г. Примітки по кредиту цього рахунку здійснюється на підставі відомості № 4.6. або № 4.7 с.-г. Кредитовий оборот по рахунку 13 переноситься в Головну книгу.

Основна узагальнена інформація про наявність та рух необоротних активів підприємства представлена в Балансі (звіті про фінансовий стан) та примітках до фінансової звітності. Основною формою державної статистичної звітності, що характеризує наявність та рух капіталу, є форма № 2 інвестицій "Капітальні інвестиції, вибуття активів та амортизація (річна)", яка містить 6 розділів. Зокрема, у розділі 4 «Видача та амортизація окремих видів активів» міститься інформація про вартість та суму проданих, зданих в оренду, вивільнених та ліквідованих протягом року основних засобів і нематеріальних активів. нарахованої амортизації необоротних активів за рік [25].

Тому на сучасному етапі розвитку підприємництва вибір відповідного методу нарахування амортизації окремими підприємствами та вирішення проблем, пов'язаних із радикальним, послідовним і комплексним проведенням амортизаційної політики, є важливими завданнями, які слід враховувати. як фактор активізації інвестиційної діяльності в державі.

2.3. Міжнародна практика нарахування та відображення в обліку амортизації основних засобів

У міжнародній практиці використовуються різні методи визначення суми амортизації отриманих та вибутих протягом року основних засобів [1]:

- амортизація нараховується за фактичною кількістю днів перебування об'єкта. При цьому в місяці береться 30 днів, а в році - 360 днів;

- амортизація нараховується виходячи з округленого числа повних місяців експлуатації. Це один із широко використовуваних методів. У деяких країнах використовується інший варіант: нарахування амортизації починається з 1 числа місяця, наступного за місяцем введення об'єкта в експлуатацію, і закінчується 1 числа місяця, наступного за місяцем вибуття;

- амортизація за рік нараховується за основними засобами на кінець року. Цей метод поширений у Великобританії.

Відповідно до НП(С)БО та МСБО, якщо вартість окремої частини активу є значною, амортизація нараховується покомпонентно. Можна припустити, що окремі частини об'єкта основних засобів повинні амортизуватися окремо, оскільки основний засіб може складатися з компонентів із значною різною вартістю та строком корисного використання. Наприклад, будівництво та ліфти, автомобільні та запчастини, шини, корпуси та двигуни літаків. Строк корисного використання та метод амортизації значної частини активу можуть бути подібними до строку корисного використання та методу амортизації іншої значної частини того самого активу.

Такі частини можуть бути об'єднані в одну групу при визначенні амортизаційних відрахувань [9]. Особливу увагу необхідно приділити питанню вибору оптимального методу амортизації, який повинен відповідати терміну служби об'єкта, швидкості морального та фізичного зносу та інтенсивності використання [2]. Міжнародні стандарти включають прямолінійний метод, метод зменшення залишків і метод суми одиниць продукції, але вони не містять

детальної інформації про методи, а лише вказують, що обраний метод повинен відображати структуру економічних вигод.

МСБО 16 містить спеціальні вимоги щодо амортизації основних засобів [16]:

а) вартість, що амортизується, повинна систематично списуватися протягом періоду корисної експлуатації;

б) застосований підприємством метод амортизації повинен відображати процес використання економічних вигод від цього об'єкта;

в) амортизаційні відрахування за кожний період визнаються витратами, крім випадків їх включення до балансової вартості інших об'єктів основних засобів.

Крім того, у ННП(С)БО 7 зазначено, що вартість землі (земель) не підлягає амортизації, а МСБО 16 передбачає, що в деяких випадках сама земля може мати обмежений строк корисного використання, після закінчення якого вона обліковується із застосуванням амортизації. метод, який відображає користь від нього [16,27].

Методи амортизації основних фондів у міжнародній практиці поділяються на уніфіковані та прискорені. Амортизація за рівномірним методом нараховується пропорційно до вартості основних засобів і рівномірно розподіляється на весь розрахунковий термін їх експлуатації. Прискорена амортизація — метод нарахування амортизації основних засобів за ставками, що перевищують офіційно затверджені норми амортизаційних відрахувань. Його мета – створити фінансові умови для прискорення виробництва нової техніки та технологій [15].

Методи, які використовуються у інших країнах, представлені у табл. 2.4.

Таблиця 2.4

Методи нарахування амортизації у різних країнах

Країна	Методи амортизації
Україна	1. Прямолінійний; 2. Зменшення залишкової вартості; 3. Прискореного зменшення залишкової вартості;

	4. Кумулятивний; 5. Виробничий.
Польща	1. Прямолінійний; 2. Зменшення залишку (дегресивний); 3. Природний. Амортизація нараховується за певною схемою з використанням терміну та коефіцієнтів для конкретних груп основних засобів.
Португалія	Використовується лише лінійний метод.
Франція	Використовується переважно прямолінійний метод, але ліквідаційна вартість при цьому не зазначається.
Німеччина	Не передбачено жодних конкретних методів, проте на практиці найчастіше застосовують прямолінійний метод та метод зменшення залишку.
Японія	Використовується метод зменшення вартості.
Данія	Використовується прямолінійний метод
Чехія	Розрізняють амортизацію двох видів: податкову і бухгалтерську.
Швеція	Норми амортизаційних відрахувань для цілей оподаткування зазвичай збігаються з нормами бухгалтерської амортизації.
Швейцарія	Можна використовувати такі методи, як рівномірна амортизація і метод зменшення залишку
Бельгія	Використовують лінійний метод нарахування амортизації, а також дегресивний та прогресивний метод.
Великобританія	Самі методи нарахування амортизації, визначення залишкової вартості активу та інші важливі моменти можуть бути змінені залежно від ситуації.
США	Використовується прискорений метод нарахування амортизації
Канада	Характерний особливий метод нарахування амортизації – метод системи меж.

Джерело: складено автором на підставі [8,15]

Усі країни, наведені в таблиці, використовують прямолінійний (прямолінійний) метод амортизації основних фондів, який передбачає, що актив споживається однаково протягом усього терміну його корисного використання. Завдяки простоті розрахунку цей метод є найпоширенішим, а в Португалії взагалі єдиним методом розрахунку амортизації [15].

Метод зменшення залишку, який використовується в Польщі, припускає, що використання активу призводить до його морального зносу, тому необхідно перенести накопичену суму амортизації порівну на вартість всієї виробленої продукції. Базою для розрахунку ставок за рік є чиста вартість активу, яка щороку зменшується після його списання. Суть цього методу збігається з методами зменшення залишкової вартості України [15].

Натуральний метод передбачає розрахунок амортизації активу за фактичним використанням. Цей метод розрахунку амортизації ідеально підходить для машин і обладнання, де можна точно визначити обсяг роботи, який буде використано протягом усього терміну служби. Цей метод розраховується відповідно до обсягу виконаної роботи. Натуральний спосіб використовується як виробничий в Україні.

На відміну від інших країн, в Україні також використовується кумулятивний метод, який ґрунтується на розрахунку накопичувального коефіцієнта шляхом ділення кількості років, що залишилися до кінця строку корисного використання основного засобу, на суму кількості років його корисного використання. використовувати [8].

Так, в Україні використовується найбільший розмір амортизації, а найпопулярнішим, як і в більшості країн світу, є прямолінійний метод. Проте, враховуючи бізнес-характеристики деяких українських підприємств, не завжди доцільно використовувати цей метод [8].

Чинна система нарахування амортизації не зовсім досконала. Дослідження та впровадження єдиної методики обліку амортизації на підприємстві є актуальною проблемою. Проблематичність визначення розміру амортизації полягає в неможливості точного розрахунку розміру періодичних витрат тієї частини активу, яка є складовою його вартості, відповідно до їх віку та ступеня виношування.

Тому неможливо пояснити повну об'єктивність безперервного перенесення частини витрат на придбання основних засобів на кінцевий продукт, а отже, і компенсацію цих витрат у доходах, отриманих від реалізації продукції. У частині нарахування амортизації необхідно орієнтуватися на міжнародні стандарти уніфікації системи бухгалтерського обліку. Отримання міжнародних облікових записів основних засобів від іноземних компаній сприяє створенню надійної інформаційної бази для управління в національній системі бухгалтерського обліку.

2.4. Формування амортизаційної політики сільськогосподарського підприємства

«Амортизаційна політика є складовою частиною економічної політики держави. Вона виступає найважливішим важелем впливу держави на економічні процеси в країні. Насамперед амортизаційна політика впливає на процес оновлення основних засобів виробництва, прискорення темпів науково-технічного прогресу, інвестиційної активності і через них підвищення ефективності суспільного виробництва» [15].

Основними напрямками удосконалення амортизаційної політики ФГ «Агро – 1» є:

- «- удосконалення технологічної структури основних фондів;
- визначення системи диференційованих норм амортизації;
- встановлення порядку оцінки та переоцінки фондів;
- вибір методів і методів нарахування амортизації;
- забезпечити цільове використання амортизаційних відрахувань;
- вибір ефективних форм відтворення основного капіталу» [15].

Для збереження конкурентоспроможності в ринкових умовах важливою роллю кожного підприємства є підтримка виробничих баз на належному техніко-технологічному рівні з урахуванням НТП. Це можна зробити шляхом модернізації або модернізації основних засобів. Для більшості розвинутих країн в умовах нестабільності зовнішньоекономічної кон'юнктури та проявів фінансової кризи амортизаційні відрахування є основним джерелом фінансування потреб підприємства в реальних інвестиціях, накопичення коштів для забезпечення розширеного відтворення основного капіталу. запобігання зносу обладнання під впливом зростаючих факторів економічного розвитку [7].

Кожен із методів нарахування амортизації має свої переваги та недоліки, враховуючи очікуваний спосіб отримання економічної вигоди від його використання, метод нарахування слід визначати для кожного об'єкта основних засобів.

У зв'язку з цим у ФГ «Агро 1» доцільно було б розподілити всі основні засоби на групи та застосувати для кожної з них різні методи амортизації.

З метою визначення найбільш ефективного методу нарахування амортизації виробничого обладнання проводимо порівняльні розрахунки на прикладі вантажівки DAF.

Нижче наведені показники, що характеризують умови його застосування:

- первісна вартість – 131000 грн.
- очікуваний термін використання - 10 років; - ліквідаційна вартість - 13000 грн.
- до закінчення очікуваного терміну використання - 2 роки;
- підприємством за допомогою зазначеного пристрою планується (очікується) надання послуг з перевезення вантажів на суму 360 тис. грн.
- місячний фактичний обсяг послуг з перевезення вантажів - 15000 грн
- сума накопиченої амортизації за роки роботи - 118000 грн.

Давайте визначимо, який метод нарахування амортизації найбільш корисний для підприємства.

1) Залишковий метод визначення амортизації обладнання (табл. 2.5).

Таблиця 2.5

Визначення амортизації обладнання залишковим методом на ФГ Агро 1

Рік	Ба, тис. грн	На, %	А, тис. грн
1	131	21	27,51
2	103,49	21	21,73
3	81,76	21	17,17
4	64,59	21	13,56
5	51,03	21	10,72
6	40,31	21	8,47
7	31,84	21	6,69
8	25,15	21	5,28
9	19,87	21	4,17
10	15,7	21	3,3
Накопичена амортизація			118,6

Визначаємо норму амортизації:

$$Na = 1 - \sqrt[10]{\frac{13}{131}} = 21\%$$

131,0 тис грн. – 118,6 тис. грн. = 12,4 тис. грн.. - ліквідаційна вартість.

2) Прямолінійний метод обчислення амортизації:

$$A = \frac{Ba}{Tn} = \frac{(131-13)}{10} = 11,8 \text{ (тис. грн.)}$$

При розрахунку ліквідаційна DAF становить 13 тис.грн.

3) Метод прискореного зменшення залишкової вартості вантажної машини DAF (табл. 2.6).

Таблиця 2.6

Метод прискореного зменшення залишкової вартості на ФГ Агро 1

Рік	Ба, тис. грн	На, %	А, тис. грн
1	131,0	42	55,02
2	75,98	42	31,91
3	44,07	42	18,51
4	25,56	42	10,74
5	14,82	42	6,22
6	8,6	42	3,61
7	4,99	42	2,10
8	2,89	42	1,21
9	1,68	42	0,71
10	0,97	42	0,41
Накопичена амортизація			130,44

Таким чином, при розрахунку методом прискореного зменшення залишкової вартості ліквідаційна вартість вантажної машини DAF становить 560 грн, тобто транспортний засіб амортизував себе не повністю, але краще ніж при прямолінійному та залишковому методах.

4) Кумулятивний метод обчислення амортизації:

а) додаємо всі роки амортизації об'єкта: $1 + 2 + 3 + 4 + 5 + 6 + 7 + 8 + 9 + 10 = 55$.

б) утворюємо дроби: $1/55, 2/55 \dots 10/55$ і множимо їх у зворотному порядку на початкову вартість вантажної машини DAF (табл. 2.7).

Таблиця 2.7

Обчислення амортизації кумулятивним методом на ФГ Агро 1

Рік	Ба, тис. грн	На, %	А, тис. грн
1	131	10,55	23,82
2	131	9,55	21,44
3	131	8,55	19,05

4	131	7,55	16,67
5	131	6,55	14,29
6	131	5,55	11,91
7	131	4,55	9,53
8	131	3,55	7,15
9	131	2,55	4,76
10	131	1,55	2,38
Накопичена амортизація			130,44

Таким чином, ліквідаційна вартість вантажного автомобіля DAF, розрахована кумулятивним методом, становить 0 грн. Таким чином, розрахувавши амортизацію обладнання різними способами, можна зробити висновок, що найкращим методом нарахування амортизації є кумулятивний метод з метою реалізації оптимальної амортизаційної політики. Тому що при розрахунку за цим методом обладнання амортизується повністю, тобто після закінчення терміну експлуатації вартість повністю переноситься на собівартість виробу.

За результатами аналізу в цілому можна зробити висновок про недостатній рівень організації амортизаційної політики ФГ Агро 1, що підтверджується значними тенденціями старіння основних засобів, відсутністю процесів оновлення в Киргизстані. 2020-2021 роки.

Амортизаційна політика є частиною облікової політики і базується на певних закономірностях, які дозволяють головному бухгалтеру вибирати методи нарахування амортизації, встановлювати вартісні критерії, що характеризують об'єкти основних засобів і малоцінних оборотних матеріальних засобів. корисне використання та вартість їх утилізації.

Перш за все, Податковий кодекс України [32], Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби» [16], повинні включати точні методи нарахування амортизації до таких законів.

Розглянемо амортизаційну політику ФГ Агро 1.

При створенні амортизаційної політики підприємство повинно визначити ліквідаційну вартість основних засобів та інших необоротних активів. Ця величина є невизначеною та не має формули розрахунку на законодавчому

рівні, що дозволяє підприємству змінити її суму на свою користь. У цьому випадку доцільно скористатися одним із таких методів:

- на ліквідаційну вартість одержати вартість матеріальних цінностей, які передбачається створити та оприбуткувати внаслідок ліквідації основних засобів чи інших необоротних засобів;
- залучити експертів до процесу визначення ліквідаційної вартості;
- вибір ліквідаційної вартості на рівні вартості подібного активу, що відпрацював строк корисного використання та використовується на умовах, аналогічних умовам використання придбаного об'єкта;
- встановлення нормативу у відсотках (наприклад, 10-16%) первісної вартості основних засобів чи інших необоротних засобів або диференціація такого нормативу за їх групами.

Третій-четвертий спосіб є найбільш оптимальним для підприємства. Що стосується першого методу, то ймовірність помилковості такого прогнозу висока, а серйозним недоліком третього методу є суб'єктивність і наявність додаткових витрат.

Однією з важливих складових процесу амортизації, яка знаходиться на стику сфер впливу економічних і технічних служб, є період корисного використання об'єкта.

При визначенні намірів керівництва підприємства щодо використання основних засобів слід враховувати накопичений досвід, кон'юнктуру ринку, стратегічні цілі розвитку та фінансовий стан підприємства. Плановий термін заміни та оновлення основних фондів підприємства може бути переглянуто, якщо сума коштів, накопичених для оновлення до першого планового терміну, недостатня.

Для конкретного підприємства термін експлуатації, визначений корисністю об'єкта основних засобів, може бути меншим або довшим за нормативний (техніко-економічний) термін експлуатації.

Також необхідно врахувати, що на відміну від ННП(С)БО 7, Податковим кодексом України встановлено мінімально допустимі строки амортизації основних засобів та інших необоротних активів.

Первісно визначений при формуванні облікової політики та її складової амортизаційної політики строк експлуатації окремих об'єктів може бути переглянут протягом періоду експлуатації об'єкта основних засобів чи інших необоротних активів.

Методи нарахування амортизації передбачають систематичний розподіл вартості основних засобів та інших необоротних активів протягом строку їх корисного використання, тобто порядок розподілу сум за роками залежить від обраного методу. Основними факторами, що впливають на вибір методу нарахування амортизації, є характеристики інтенсивності фізичного та морального зносу основних засобів та інших необоротних активів, а також обрана стратегія управління їх оновленням. створення засобів виробництва та джерел власних коштів підприємства.

Амортизація основних засобів або інших необоротних активів нараховується відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності з урахуванням обмежень, встановлених ПКУ. При цьому розрахунку, крім виробничого методу, використовуються методи нарахування амортизації, передбачені національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку.

Пропонуємо наступний варіант амортизаційної політики досліджуваному підприємству ФГ «Агро 1».

Цей документ містить 4 розділи:

Розділ I - Загальні положення.

II Альтернативні методи нарахування амортизації

Частина III – Обґрунтування обраного методу нарахування амортизації на підприємстві.

Розділ IV - Джерела повернення основних засобів, чи є це нові основні засоби, чи вони підлягають реконструкції тощо.

Амортизаційна політика ФГ «Агро 1»

I розділ – Загальні положення.

1. Відповідальність за ведення бухгалтерського обліку та формування даних для податкової звітності покладається на бухгалтерію на чолі з головним бухгалтером.

2. Для ведення бухгалтерського обліку використовувати програму 1С версії 7. Бухгалтерія повинна забезпечити друк оборотно-сальдових відомостей, журналів-ордерів та інших облікових реєстрів за кожний звітний місяць. Оборотно-сальдові відомості по обліку товарних цінностей повинні бути засвідчені підписами матеріально відповідальних осіб.

3. За одиницю обліку ТМЦ прийняти їх найменування, якщо ТМЦ відсутні, якщо вони використовуються в оптовій торгівлі та послугах, їх оцінка повинна проводитися за визначеною собівартістю, у роздрібній торгівлі - за методом ціни реалізації. .

4. До малоцінних оборотних матеріальних цінностей слід віднести матеріальні цінності, строк корисного використання яких перевищує 12 місяців і вартістю менше 25 тис. грн.

5. Амортизація необоротних матеріальних цінностей малоцінних нараховується в розмірі 50% їх вартості в першому місяці експлуатації.

II Альтернативні методи нарахування амортизації

Для амортизації ОЗ і НА застосовуються такі методи:

прямолінійний;

зменшення залишкової вартості;

прискореного зменшення залишкової вартості;

кумулятивний;

виробничий.

Якщо відносно НА неможливо визначити умови отримання майбутніх економічних вигід, то амортизація нараховується за допомогою прямолінійного методу.

III розділ – Обґрунтування обраного методу нарахування амортизації на підприємстві.

Амортизацію об'єктів ОЗ слід нараховувати прямолінійним методом. Строк корисного використання кожного конкретного об'єкта ОЗУ визначається спеціально створеною комісією.

Амортизацію нематеріальних активів слід нараховувати прямолінійним методом. У разі відсутності документів, що встановлюють право, строк корисного використання визначається комісією.

Переваги прямолінійного методу нарахування амортизації:

1. Простий розрахунок суми щомісячної амортизації.
2. Рівномірний розподіл амортизаційних витрат протягом усього життєвого циклу об'єкта.
3. Ліквідація об'єкта може бути проведена без встановлення вартості.

IV розділ – Джерела відновлення основних засобів врахувати, чи це нові основні засоби чи вони підлягали реконструкції тощо.

Основними джерелами відтворення основних фондів є амортизація і прибуток. Завдяки їм підприємство може здійснювати не тільки просте, але й розширене збільшення цього ресурсу. Амортизація є джерелом простого відтворення основних засобів.

Об'єктом амортизації є розподільно-фасувальна лінія, її первісна вартість – 200 тис. грн., термін корисного використання – 15 років.

Підприємство планує виробити 5 млн 100 тис. тонн продукції за час використання однієї ТЛ. Враховуючи, що ліквідаційна вартість усіх основних фондів підприємства дорівнює 0, згідно з розрахунком виробнича норма амортизації по лінії розподілу на одиницю продукції становить 0,0753174 грн./т.

Розрахунок прямолінійної амортизації лінії пакування та розподілу за

дванадцять місяців 2020 року представлено в таблиці 2.8.

Таблиця 2.8

Розрахунок амортизації лінії роздачі та розфасовки за прямолінійним методом на ФГ «Агро 1» за 2021 р.

Місяць	Обсяг виробництва, тон	Сума нарахованої амортизації за Прямолінійним методом	Різниця
1	2	4	5
Січень	23156,47	1666,67	209,8
Лютий	19548,75	1666,67	391,78
Березень	30245,89	1666,67	-490,22
Квітень	40562,36	1666,67	-1002,45
Травень	26458,96	1666,67	-122,89
Червень	66542,89	1666,67	-2790,22
Липень	0,00	1666,67	1666,67
Серпень	9156,47	1666,67	1131,98
Вересень	14569,89	1666,67	705,22
Жовтень	17458,69	1666,67	520,98
Листопад	26589,99	1666,67	-251,89
Грудень	28456,87	1666,67	-230,77
Всього	302747,2	20000,04	-262,01

Джерело: розраховано автором на підставі даних підприємства

За допомогою цього методу досягається пропорційність між амортизацією, що додається до витрат на виробництво, і загальною собівартістю продукції за кожний період, що не дозволяє завищувати або занижувати собівартість продукції.

Враховуючи, що облікова політика щодо нарахування амортизації повинна містити порядок визначення строку корисного використання необоротних активів і дане питання не розглядається в чинному порядку облікової політики ФГ «Агро 1», його буде розглянуто. Таку інформацію доцільно відобразити в проекті наказу про облікову політику. Проте необхідно звернути увагу на вимоги Податкового кодексу України щодо мінімального терміну служби для кожної з 16 груп основних засобів. Строк корисного використання основних засобів на підприємстві визначається таким чином [16]:

- будівель, споруд, їх конструктивних частин, передавальних пристроїв - 40 років;
- машин і обладнання - 15 років;
- транспортні засоби - 7 років;
- інструменти, обладнання, інвентар (меблі) - 8 років;
- інші основні засоби - 12 років;
- малоцінні необоротні матеріальні цінності - 4 роки.

Висновок до розділу 2

На економічну безпеку підприємства впливає загальний підхід до формування облікової політики, а також обрані методи облікової політики та облікова вартість конкретних економічних об'єктів.

Розробляючи облікову політику підприємств, необхідно враховувати стратегічні цілі та завдання економічного розвитку, зокрема завдання підтримки економічної безпеки.

В наказі про облікову політику необоротних активів ФГ «Агро 1» міститься неповна інформація щодо обліку основних засобів та необоротних активів.

Тому рекомендується доповнити наказ такими положеннями: одиниця обліку основних засобів, порядок обліку необоротних активів, наявних у продажу, перелік первинних документів з обліку основних засобів і необоротних активів. .

Реалізація запропонованих пропозицій сприятиме подальшому вдосконаленню організації бухгалтерського обліку у ФГ «Агро 1», прискоренню роботи бухгалтерів, недопущенню помилок в обліку окремих об'єктів, що позитивно вплине на ведення бухгалтерського обліку. і контроль.

Амортизація основних засобів або інших необоротних активів нараховується відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності з

урахуванням обмежень, встановлених ПКУ. При цьому розрахунку, крім виробничого методу, використовуються методи нарахування амортизації, передбачені національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку.

Рецензійному підприємству ФГ «Агро 1» представлено варіант документа амортизаційної політики.

РОЗДІЛ 3

МЕТОДИКА АНАЛІЗУ ОНОВЛЕННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ТА ВПЛИВ НА АМОРТИЗАЦІЙНУ ПОЛІТИКУ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Аналіз матеріально-технічного забезпечення діяльності підприємства

ФГ «Агро» 1 є юридичною особою відповідно до чинного законодавства України.

Підприємство має дуже складну організаційну структуру, яка представлена на рис. 3.1.

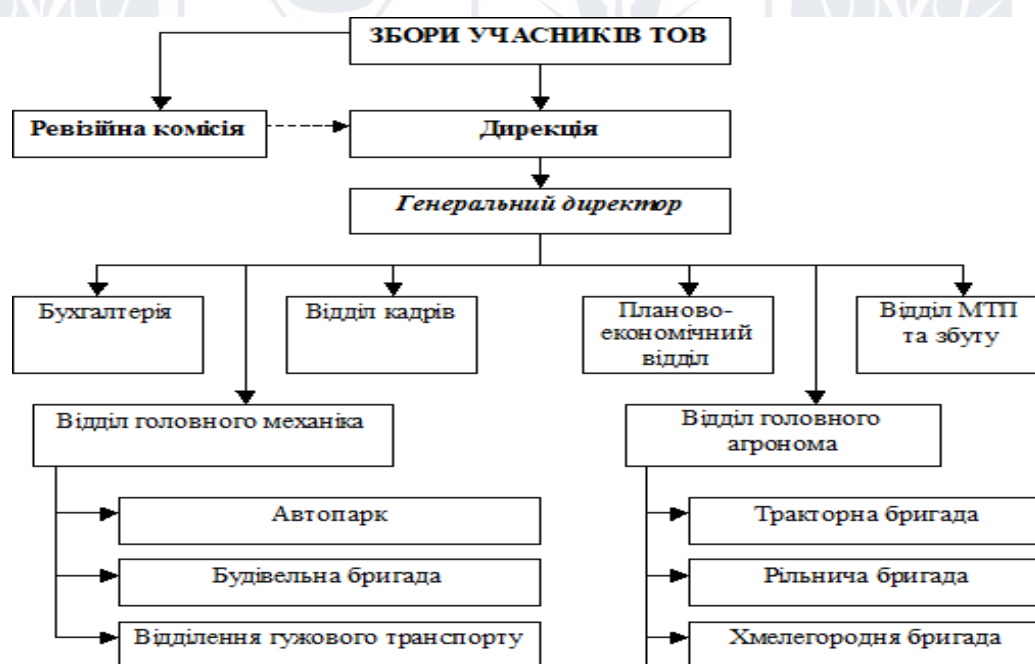

Рис. 3.1. Організаційна структура управління підприємства

Джерело: складено автором на підставі даних підприємства

Предметом діяльності ФГ є вирощування зернових культур.

ФГ орендує земельну ділянку (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Наявність орендованих земельних ділянок на ФГ «Агро» 1

Назва	Кількість, га
Рілля	3150
Зрошувані землі	150

Джерело: звітність підприємства форма 50 сг за 2019-2021 роки

Графічно це можна зобразити наступним чином (рис. 3.2).

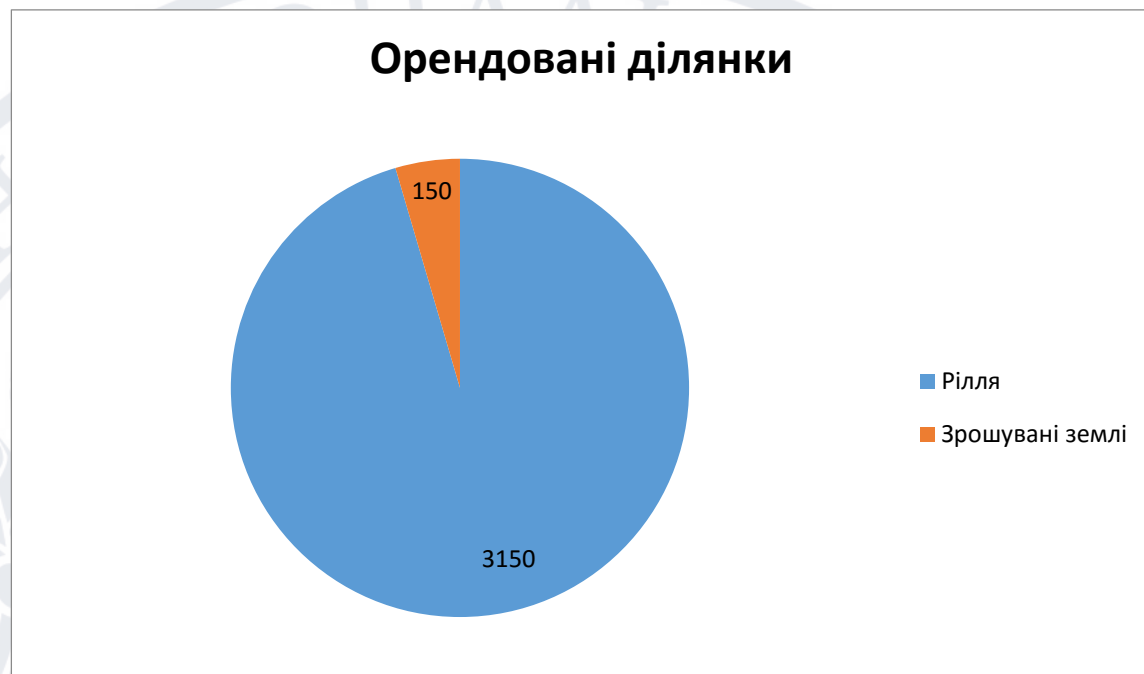

Рис. 3.2. Орендовані ділянки ФГ «Агро» 1

Будь-який виробничий процес відбувається за безпосередньої участі співробітників компанії, які вміють працювати відповідно. Проаналізуємо ефективність використання трудових ресурсів ФГ 1 «Агро» (табл. 3.2).

Робота підприємства пов'язана із сезонним характером роботи (сільськогосподарський сезон), тому на досліджуваному підприємстві багато тимчасових та сезонних працівників.

Кількість працівників:

- постійні – 127;
- сезонні - до 400;
- працівники бухгалтерії – 5 чол.

Таблиця 3.2

Динаміка наявності та використання трудових ресурсів, 2019-2021 роки

Показники	2019 р.	2020 р.	2021 р.	Відношення 2021 р. до 2019 р., %
Середньооблікова чисельність працівників, осіб	140	124	127	90,7
в т. ч. в рослинництві	59	54	69	116,9
Відпрацьовано людино – годин всього, год.	224	198,4	203,2	90,7
в т. ч. в рослинництві	94,4	86,4	110,4	117,0
Відпрацьовано 1 працівником за рік. Всього, год.	1692,0	1660,7	1609,5	95,1
в т. ч. в рослинництві	1439,2	1440,4	1440,7	100,1
Коефіцієнт використання трудових ресурсів	0,58	0,64	0,66	–

Коефіцієнт використання трудових ресурсів показує трудомісткість виконуваних робіт за розпорядженнями робітників. Іншими словами, для високопродуктивної праці підприємство повинно бути забезпечене працівниками відповідної кваліфікації. На основі розрахованого коефіцієнта в табл. 3.2 можна сказати, що кваліфікація робітників відповідає складності виконуваних робіт.

Проаналізуємо забезпеченість досліджуваного підприємства основними виробничими засобами (табл. 3.3).

Таблиця 3.3

Забезпеченість основними засобами та ефективність їх використання, 2019-2021 рр.

Показники	2019 р.	2020 р.	2021 р.	Відношення 2021 р. до 2019 р., %
Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн	29728,5	34649,5	39471,5	132,77
Вартість валової продукції в постійних цінах, тис. грн.	11405	7998	30474	267,2
Прибуток (збиток), тис. грн	2357	708	7913	335,7
Капіталовіддача, грн.	0,74	0,23	0,77	104,05
Капіталомісткість, грн	1,35	4,33	1,29	95,5

З даних таблиці 3.3 можна стверджувати, що середньорічна вартість основних фондів у період 2019-2021 років зростає. 24 019 тис. грн у 2021 році порівняно з 2019 роком. За рахунок інтенсивного використання основних фондів це підтверджено збільшенням фондівіддачі та фондівіддачі, досягнуто економії в сумі 1828,44 тис.грн. ($30474 \cdot (1,29 - 1,35)$). Дійсно, темп приросту вартості валової продукції становить 267,2 %, а середньорічної вартості основних фондів — 255,4 %. Коефіцієнт приросту: $267,2 / 255,4 = 1,046$. Це означає, що вартість валової продукції зростала в 1,046 рази швидше за зростання вартості основних фондів.

ФГ «Агро» — займається вирощуванням зернових культур. Характеристика об'єктів підприємства за останні три роки наведено в таблиці 3.4.

Таблиця 3.4

Характеристика об'єктів господарської діяльності ФГ «Агро» 1

Види продукції	Од. вим.	Обсяги виробництва			Відхилення 2021 до 2019	
		2019 рік	2020 рік	2021 рік	+, -	%
1. Зернові, в т.ч.:	Ц	20145	8820	12742	-7403	63,25
- пшениця;	Ц	9079	1752	1907	-7172	21,0
- кукуруза	Ц	9828	5784	10484	656	106,7
- овес	Ц	15	-	298	283	19,9
- ячмінь	ц	1223	1284	53	-1170	4,33
2. Соняшник	Ц	491	211	455	-36	92,7
3. Соя	Ц	262	528	33	-229	12,6
4. Ріпак	Ц	85	73	25	-60	29,4
Всього	Ц	20983	9632	13255	-7728	63,2

Джерело – додатки– звітність підприємства форма 50 сг за 2019-2021 роки

Отже, основними об'єктами господарської діяльності підприємства є вирощування зернових культур (пшениця, кукурудза, овес, ячмінь), сої та ріпака. Загалом, у 2021 році обсяг виробництва складе 13255 тис. грн., що на 7728 тис. грн., або на 63,2% менше, ніж у 2019 році. У 2021 році відбулося зменшення обсягу виробництва для наступних видів продукції: пшениця - на 63,25%; ячменю – 4,33%. У той же час обсяг бізнесу збільшився, головним

чином, за такими видами продукції: кукурудза - на 106,7%; овес – 19,9%. В цілому, компанія має постійну позитивну тенденцію до збільшення обсягу управління в останні роки.

Кліматичні умови ФГ «Агро» ісприятливі для сільськогосподарського виробництва, але вже кілька років спостерігається знищення озимих культур після зимівлі, а також пошкодження окремих сільськогосподарських культур у весняно-літній період під впливом сухого клімату та інших несприятливих погодних умов.

Основні виробничо-економічні показники господарської діяльності ФГ «Агро» інаведені в таблиці 3.5.

Таблиця 3.5

Основні виробничо -економічні показники господарської діяльності підприємства

№ з/п	Назва показника	2019	2020	2021	Відхилення 2021р. від 2019р., + -
1	Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн.	29728,5	34649,5	39471,5	+ 9743
2	Середньорічна вартість оборотних активів, тис. грн.	16289	17371	18899,5	+ 2610,5
3	Середньооблікова чисельність всього персоналу, чол.	140	124	127	-13
4	Обсяг виробництва валової продукції, тис. грн.	1709,5	1745,7	1831,7	+ 122,2
5	Дохід (виручка) від реалізації продукції, товарів, робіт та послуг, тис. грн.	22073	19223	21199	-874
6	Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції, товарів, робіт та послуг, тис. грн.	18392	19223	21199	+2807
7	Валовий: - прибуток, тис. грн. - збиток, тис. грн.	3425	1597	3311	- 114
8	Чистий: - прибуток, тис. грн. - збиток, тис. грн.	2357	708	7913	+5556
9	Капіталомісткість, грн. (ф.2 р 2000 / ф.1 р 1010	1,52	0,61	0,98	-0,54
10	Продуктивність праці, грн./чол. (р. 4 / р.3)	12,2	14,1	14,4	+2,2
11	Обсяг валової продукції в розрахунку на, грн.:				
11.1	- одиницю середньорічної вартості основних засобів, грн. (р4 / р 1)	0,05	0,05	0,05	-
11.2	- одиницю середньорічної вартості оборотних активів (р 4/ р 2)	0,1	0,1	0,09	-0,01
12	Обсяг отриманого загального прибутку на, грн.:				
12.1	- одиницю середньорічної вартості основних засобів (р 7 / р 1)	0,11	0,05	0,08	-0,17
12.2	- одиницю середньорічної вартості оборотних активів (р 7 / р 2)	0,2	0,09	0,2	-

12.3	одного середньооблікового працівника (р 7 / р 3)	24,5	12,9	26,1	+1,6
13	Рентабельність засобів, % (р 8 / р 1)	0,08	0,02	0,2	+0,12
15	Рентабельність виробництва, % (р 8 / р 4)	1,4	0,4	4,3	+2,9

Джерело – додатки– вертикальний та горизонтальний аналіз підприємства за 2019-2021 роки.

Згідно проведеного дослідження, можна зробити висновок про ефективність господарської діяльності ФГ «Агро» 1 протягом 2019-2021 років. Про це свідчить збільшення обсягів валової продукції в 2021 р. порівняно з 2019 р. на 122,2 тис. грн. Позитивні зміни у діяльності підприємства свідчать про збільшення чистого прибутку на 2807 тис. грн. у порівнянні з 2019 роком.

У 2021 році капіталомісткість зменшилася на 0,54 грн., що, відповідно, показує, скільки готової продукції виробляється на одиницю основних засобів. Збільшилися такі показники, як рентабельність засобів (0,12%) та рентабельність виробництва (2,9%).

Розглянемо техніко-економічні показники господарської діяльності підприємства ФГ «Агро» 1 (Додаток Б).

Проаналізувавши дані показники в Додатку Б, можна зробити наступні висновки.

Чистий дохід від реалізації продукції в 2019 порівняно з 2018 роком збільшився на 205148 тис.грн., у 2020 році в порівнянні з 2019 р. збільшився на 581205 тис. грн., а в 2021 в порівнянні з 2020 р. збільшився на 1000385 тис. грн. У відсотковому порівнянні це складає 5,5, 15% та 22,3% відповідно.

Середньооблікова чисельність штатних працівників також змінювалася в даному періоді. Отже, в 2019 році працівників зменшилося на 22 особи, в 2020 році – на 10 осіб, а в 2021 році – на 30 осіб, що у відсотковому відношенні склало 93,1%, 96,6% та 93,05% відповідно.

Що стосується фонду оплати праці штатних працівників, то можна стверджувати, що він збільшувався з року в рік. В 2019 році він збільшився на 36,5 тис.грн, в 2020 році на 104,5 тис. грн., а в 2021 році в порівнянні з 2020 р. – на 124 тис. грн.

Власний капітал змінювався в сторону як збільшення, так і зменшення.

В 2019 році він збільшився на 56872 тис.грн., в 2020 році – на 629260 тис. грн., в 2021 р. в порівнянні з 2020 зменшився на 202817 тис. грн. В 2018, 2020 та 2021 р.р. підприємство понесло збитки, які склали 4150 тис. грн., 161470 тис. грн. та 202296 тис.грн. відповідно.

Графічно це виглядає так (рис. 3.3).

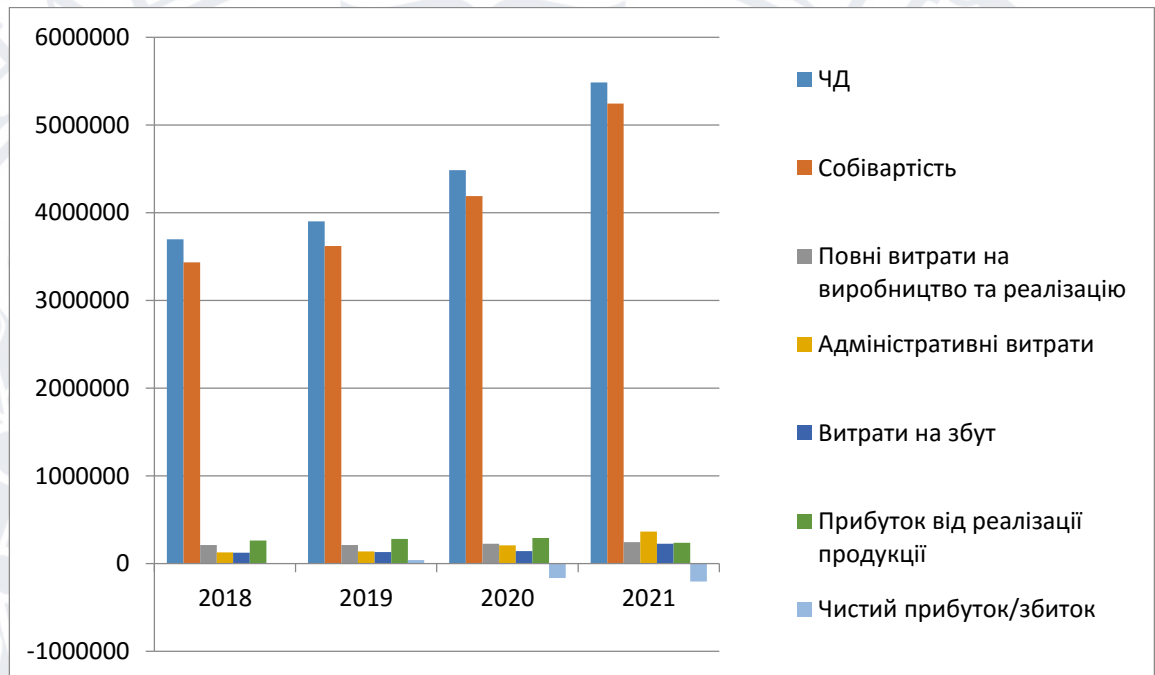

Рис. 3.3. Аналіз виручки від реалізації ФГ «Агро» 1

Сутність амортизаційної політики у визначенні необхідних для відновлення необігових активів сум. Саме це формує облікову політику досліджуваного підприємства. Для формування амортизаційної політики в частині її облікового забезпечення господарство спирається як на вітчизняний досвід, так і на досвід зарубіжних країн.

Доведено, що міжнародні стандарти дають підприємствам змогу обирати будь-які методи вітчизняних стандартів обліку, крім виробничого та кумулятивного. Підприємство обирає такий метод, який найкраще зображає очікувані майбутні економічні вигоди від експлуатації активу. Такий метод застосовують протягом звітного періоду. Зміни можуть відбуватися лише за умови експлуатації активу або отримання майбутньої економічної вигоди.

Так, з 2016 р. набули чинності зміни, внесені в «Міжнародні стандарти фінансової звітності», які розробила Рада з міжнародних стандартів фінансової звітності (IASB). У цьому документі уточнено значення терміну «очікувані вигоди від застосування активу», який використовували підприємства під час визначення методів амортизації та політики підприємства [12].

3.2.Методика аналізу вартості основних засобів та строку корисного їх використання

У процесі аналізу основних фондів значну увагу приділено показникам їх структури. Для цього спочатку оцінюється потужність обладнання та його сумісність з профілем компанії. Слід зазначити, що функціонування основних фондів призводить до поліпшення всіх його показників: зниження вартості володіння, підвищення продуктивності праці та фондівіддачі, економії капітальних вкладень, зростання виробництва тощо.

Оцінено їх значення та зміни в різні періоди. Їх зміна порівнюється з динамікою собівартості продукції або обсягу виробництва. Останні повинні мати значно вищі темпи зростання порівняно з базовими фондами. Однак характерні для нашої країни економічні труднощі можуть свідчити про інші тенденції. При проведенні аналізу основних засобів необхідно розділити їх на активні та пасивні та розрахувати питому вагу кожного виду.

Необхідно ретельно оцінити тенденції у цих співвідношеннях видів. При цьому слід пам'ятати, що постійне зростання питомої ваги активних коштів є актуальною метою кожного підприємства. У процесі аналізу доцільно звернути увагу на те, яка частина основних фондів надана чи здана в оренду, яка земельна площа підприємства та як вона використовується.

Аналізуючи стан основних фондів, розраховується норма зносу основних фондів та вивчається її динаміка в окремі періоди. Також показники морального зносу, оновлення основних фондів тощо. Зниження

цих показників свідчить про важливі проблеми в оновленні основних фондів підприємств, зокрема про брак коштів для фінансування цих потреб. Крім того, застарілі основні фонди призводять до використання застарілих технологічних процесів, що підтримує зростання неконкурентоспроможності продукції, що випускається на підприємстві.

Розберемо склад і структуру основних фондів на прикладі сільськогосподарського підприємства – ФГ «Агро 1».

Аналіз нарахування амортизації основних засобів наведено в таблиці

3.6.

Таблиці 3.6

Аналіз нарахування амортизації основних засобів на ФГ «Агро» 1

№ з/п	Групи основних засобів	Роки			Відхилення			
		2019р.	2020р.	2021р.	Абсолютне (+, -)		Відносно (%)	
					2020-2019	2021-2020	2020-2019	2021-2020
1.	Будинки та споруди	4144	4960	8647	816	3687	119,69	174,33
2.	Машини та обладнання	1030	1626	1233	596	-393	157,86	75,83
3.	Транспортні засоби	492	643	607	151	-36	130,69	94,40
4.	Інструменти, прилади, інвентар	169	394	302	225	-92	233,14	76,65
5.	Інші основні засоби	146	159	80	13	-79	108,90	50,31
6.	Бібліотечні фонди	-	1	-	1	-1	-	-
7.	Малоцінні необоротні матеріальні активи	18	74	99	56	25	411,11	133,78
8.	Інші необоротні матеріальні активи	1	3	14	2	11	300	466,67

Згідно з даними таблиці 3.6, у 2020 році знос будівель і споруд зріс порівняно з 2019 роком. При 816 тис. грн., це 19,69% і у 2021р. Порівняно з 2020 роком приріст склав 3687 тис. гривень, або 74,33%. Амортизація машин та обладнання у 2021 році зросла на 596 тис. грн. Порівняно з 2020 роком – 57,86%. У 2021 році вони зменшилися на 393 тис. гривень, що становило 0,76%.

У 2020 році знос транспортних засобів зріс порівняно з 2019 роком на 151 тис. гривень і склав 30,69%. У 2021 році він зменшився на 36 тис. гривень, що становило 0,94%. У 2020 році порівняно з 2019 роком

амортизація інструментів, приладів та інвентарю зросла на 225 тис. грн. і склав 133,14%, а у 2020 році порівняно з 2019 роком 92 тис. грн., тобто спостерігалось зменшення на 0,77%. Інші основні засоби у 2020 році зросли на 13 тис. грн, що становить майже 8%, але у 2021 році зменшилися на 79 тис. грн, що становить 0,50%.

Розрахунок амортизації бібліотечного фонду у 2020 році. Порівняно з 2019 роком він зріс на 1 тисячу гривень, а у 2021 році становив 50%. залишився незмінним. Амортизація малоцінних оборотних нематеріальних активів у 2020 році. Зросло на 56 тис. грн., що на 311,11%. У 2021 році порівняно з 2020 роком амортизація малоцінних необоротних матеріальних активів зросла на 25 тис. грн. і склав 33,78%. Амортизація інших необоротних матеріальних активів у 2017 році порівняно з 2019 роком. 2000 грн зросла, що становить майже 200%, а у 2021р Порівняно з 2020 роком вона також зросла на 11 тис. грн, що становить 366,67%.

Аналіз зносу основних засобів основних засобів можна представити в таблиці 3.7.

Таблиця 3.7

Аналіз зносу основних засобів на ФГ «Агро» 1 за 2021 рік

Показники	Одиниці виміру	На початок року	На кінець року	Зміни за рік (+,-)
Початкова вартість основних засобів	тис.грн	181944	213834	31890
Знос основних засобів під час їх експлуатації	тис.грн	46334	57065	10731
Ступінь зносу основних засобів (2/1)*100	%	25,47	26,69	1,22
Ступінь придатності основних засобів (1-2)/1*100	%	13561000	15676900	2115900

Аналізуючи знос основних засобів, можна зробити висновок, що на кінець року первісна вартість основних засобів зросла порівняно з початком року на 31890 тис. грн. Амортизація основних засобів на кінець року зросла

на 10731 тис. грн. Коефіцієнт зносу основних фондів на кінець року порівняно з початком року зріс на 1,22%. Рівень забезпеченості основними засобами на кінець року порівняно з початком року зріс на 2115900%.

Розглянемо амортизаційні відрахування на підприємстві ФГ Агро 1.

На підприємстві використовується прискорена амортизація активної частини основних засобів. Давайте обговоримо, який метод найкраще використовувати для нарахування амортизації, якщо первісна вартість верстата 45000 грн, а нормативний термін служби 5 років.

Можливими методами амортизації можуть бути: прискорений метод зменшення залишку та кумулятивний метод.

1. Метод прискореного зменшення залишку (подвійного зменшення залишкової вартості).

Амортизаційні відрахування:

$$A = \text{ФП} / n \quad (3.1)$$

де ФП - первісна вартість,

n - термін служби,

$$A = 45 / 5 = 9$$

Норма амортизації:

$$N_a = A / \text{Фп} \quad (3.2)$$

$$N_a = 9 / 45 * 100\% = 20\%$$

$$1 \text{ рік: } A = 2 * 0,2 * 45 = 18 \text{ тис. грн.}$$

$$2 \text{ рік: } A = 2 * 0,2 * (45 - 18) = 10,8 \text{ тис. грн.}$$

$$3 \text{ рік: } A = 2 * 0,2 * (45 - 18 - 10,8) = 6,48 \text{ тис. грн.}$$

$$4 \text{ рік: } A = 2 * 0,2 * (45 - 18 - 10,8 - 6,48) = 3,9 \text{ тис. грн.}$$

$$5 \text{ рік: } A = 2 * 0,2 * (45 - 18 - 10,8 - 6,48 - 3,9) = 2,33 \text{ тис. грн.}$$

Загальна сума амортизації за 5 років:

$$A_{\text{заг}} = 18 + 10,8 + 6,48 + 3,9 + 2,33 = 41,5 \text{ тис. грн.}$$

2. Розглянемо, як підприємство може використати кумулятивний метод (метод суми років):

$$V_p = 370 \text{ тис. грн.},$$

$V_l = 10$ тис. грн.

$$A = (V_p - V_l) * k \quad (3.3)$$

V_p , л-первісна і ліквідаційна вартості,

k -кумулятивний коефіцієнт

$$k = T_k / \sum T \quad (3.4)$$

T_k - кількість років до кінця використання обладнання,

$\sum T$ -сума чисел років використання обладнання.

$$\sum T = 1 + 2 + 3 + 4 = 10 \text{ р.}$$

Утворюємо дробі типу $4/10, 3/10, 2/10, 1/10$

В табл. 3.8 наведемо амортизаційні відрахування.

Таблиця 3.8

Амортизаційні відрахування ФГ Агро 1

Рік	Амортизаційні відрахування	Накопичена амортизація	Залишкова вартість
			370000
1	$4/10 * 360000$	144000	226000
2	$3/10 * 360000$	252000	118000
3	$2/10 * 360000$	324000	46000
4	$1/10 * 360000$	360000	10000

Загальна сума амортизації за 4 роки:

$$A_{\text{заг}} = 15 + 12 + 9 + 6 + 3 = 45 \text{ тис. грн.}$$

Як бачимо, загальна сума зношення майже збігається з первісною вартістю. Незначні розбіжності пов'язані з похибками округлення результатів. Цей метод дає повне відшкодування первісної вартості верстата незалежно від того, чи враховувалася ліквідаційна вартість.

Розглянемо придбання об'єктів основних засобів.

Придбаний об'єкт основних засобів, первісна вартість якого 30 тис. грн. Термін експлуатації 4 роки. Очікується, що цей об'єкт буде мати ліквідаційну вартість 2 тис. грн. Проамортизуємо об'єкт прямолінійним методом.

Амортизаційні відрахування:

$$A = (V_{п-Вл.})/T \quad (3.5)$$

$V_{п}$ - первісна вартість,

$V_{л.}$ -ліквідаційна,

T -термін служби,

$$A = (30000-2000)/4=7000\text{грн.}$$

Норма амортизації:

$$N_a=(V_{п-Вл.})/V_{п}*T*100\% \quad (3.6)$$

Нарахування амортизації протягом 4 років можна відобразити таким чином (табл. 3.9):

Таблиця 3.9

Нарахування амортизації придбаного основного засобу

Рік	Амортизаційні відрахування,грн..	Накопичена амортизація,грн..	Вартість залишкова, грн
			30000
1	7000	7000	23000
2	7000	14000	16000
3	7000	21000	9000
4	7000	28000	2000

На підприємстві вартість основних засобів на початок звітного періоду становила 8136 тис. грн. З 01.05 з експлуатації було виведено устаткування на суму 1235 тис. грн, а з 01.11 введено додаткові основні засоби на суму 1450 тис. грн. Обсяг виробленої продукції становить 9132 тис. грн, загальна чисельність працюючих — 250 осіб. Розрахуємо середньорічну вартість, фондвіддачу і фондомісткість основних фондів підприємства.

1. Середньорічна вартість основних засобів

$$1. \text{ Фондовіддача } F_v = 9132 : 7555 \text{ 1,21 грн.}$$

$$2. \text{ Фондомісткість } F_m = 7555 : 9132 \text{ 0,82 грн.}$$

Порядок формування амортизаційних відрахувань у сільськогосподарських підприємствах має свої особливості, що вимагає ретельного наукового дослідження для вирішення певних проблем. Контроль за їх виконанням є важливим в умовах ринкової економіки, оскільки за

останні десять років із прийняттям нових законодавчих та нормативних актів докорінно змінився порядок ведення бухгалтерського обліку, триває його адаптація до міжнародних стандартів.

Отже, оскільки основні засоби становлять значну частину капіталу і відіграють важливу роль у виробничій діяльності кожного вітчизняного підприємства, необхідно постійно контролювати їх стан та ефективність використання.

В економічній літературі існують різні методи їх аналітичної оцінки. Враховуючи виробничо-технологічні особливості підприємства, на практиці необхідно застосовувати індивідуальний підхід. Необхідно шукати шляхи поліпшення використання основних фондів, що можна реалізувати шляхом впровадження екстенсивних та інтенсивних несучих заходів.

Таким чином, необхідна оптимізація структури виробничого обладнання, яка спрямована на усунення проблемних місць шляхом: підвищення рівня професійної кваліфікації працівників; вдосконалення технологічних процесів; використання прогресивних форм у виробництві та праці. Такі напрями не тільки сприяють підвищенню ефективності використання основних фондів, а й забезпечують успішність господарської діяльності підприємства в цілому.

3.3. Аналіз ефективності використання основних засобів

Аналіз, як правило, починається з вивчення наявності основних засобів, їх динаміки та структури. Основні фонди підприємства поділяються на виробничі, виробничі та невиробничі, а також об'єкти невиробничого призначення. Виробнича потужність підприємства визначається виробничими і виробничими потужностями. Крім того, прийнято виділяти активну частину (робочі машини та обладнання) і пасивну частину основних фондів, а також окремі підгрупи за їх функціональним призначенням (виробничі приміщення, склади, робочі та енергетичні машини, обладнання,

вимірювальні прилади).). і пристрої). Така деталізація необхідна для визначення резервів підвищення ефективності використання основних засобів на основі оптимізації їх структури. Співвідношення активних і пасивних компонентів, силових і робочих машин представляє великий інтерес, оскільки від їх оптимального поєднання часто залежить окупність інвестицій, рентабельність фонду і фінансовий стан підприємства.

Дані для оцінки складу, руху та динаміки основних фондів ФГ «Агро 1» наведені в таблиці 3.10.

Таблиця 3.10

Наявність, рух та динаміка основних засобів на ФГ «Агро 1» за 2021

рік

№ з/п	Групи основних засобів	На початок року		Надходження за рік		Вибуття за рік		На кінець року		Відхилення	
		тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%
1	Будинки споруди	164613	90,47	433	13,22	197	30,17	193328	90,41	28715	17,44
2	Машини обладнання	8737	4,80	1272	38,83	226	34,61	10879	5,09	2142	24,52
3	Транспортні засоби	5943	3,27	1303	39,77	204	31,24	7184	3,36	1241	20,88
4	Інструменти, прилади, інвентар	1903	1,05	150	4,58	18	2,76	1630	0,76	-273	-14,35
5	Інші основні засоби	597	0,33	4	0,12	3	0,46	552	0,26	-45	-7,54
6	Бібліотечні фонди	3	—	—	—	3	0	—	—	—	—
7	Малоцінні необоротні матеріальні активи	132	0,07	111	3,39	5	0,77	238	0,11	106	80,30
8	Інші необоротні матеріальні активи	16	0,01	3	0,09	—	—	20	0,01	4	25,00
Разом		18194	100	3276	100	653	100	213834	100	31890	17,53

Відповідно до таблиці 3.10 Можна зробити висновок, що на кінець 2018 року вартість основних фондів зросла на 17,53%, що становило 31890

тис. грн. Найбільший приріст відбувся у будівлях та спорудах - на 17,44%, що становило 28715 тис. грн. Водночас відбулося зменшення на 14,35% або на 273 тис. грн інструментів, інструментів та інвентарю, а також інших основних фондів на 7,75% або на 45 тис. грн. наприкінці року порівняно з початком. Структура основних засобів підприємства на кінець року майже не змінилася з початку. Найбільшу частку основних засобів займають будівлі та споруди відповідно 90,47% та 90,41%.

Для аналізу порівняння наявності, руху та динаміки основних фондів використовуємо дані в таблиці 3.11.

Таблиця 3.11

Аналіз порівняння наявності, руху та динаміки основних засобів на ФГ «Агро 1» за 2019 – 2021 рр.

№ з/п	Групи основних засобів	Роки			Відхилення			
		2019р.	2020р.	2021р.	Абсолютне (+, -)		Відносне (%)	
					2020-2019	2021-2020	2020-2019	2021-2020
1.	Будинки та споруди	123990	164613	193328	40623	28715	32,76	17,44
2.	Машини та обладнання	8358	8737	10879	379	2142	4,53	24,52
3.	Транспортні засоби	5452	5943	7184	491	1241	9,0	20,88
4.	Інструменти, прилади, інвентар	1755	1903	1630	148	-273	8,43	-14,34
5.	Інші основні засоби	572	597	552	25	-45	4,37	-7,54
6.	Бібліотечні фонди	2	3	3	1	–	50,0	-
7.	Малоцінні необоротні матеріальні активи	46	132	238	86	106	186,9	80,3
8.	Інші необоротні матеріальні активи	12	16	20	4	4	33,3	25,0

За даними таблиці 3.11. можна зробити висновок, що у 2020р. будинки та споруди збільшилися у порівнянні з 2019р. на 40623 тис. грн., що складає 32,76%, а вже в 2021р. на відміну від 2020р. збільшення відбулося на 28715 тис. грн., що склало 17,44%. Машина та обладнання у 2021р. збільшилися на 379 тис. грн. в порівнянні з 2020р, що становило 4,53%. У 2021р. відбулося їх збільшення на 2142 тис. грн., що склало 24,52%. Транспортні засоби у 2020 р. в порівнянні з 2019 р. зросла на 491 тис. грн, що становило 9,0%. У 2021р. збільшилось на 1241, що склало 20,88%. У 2020р. у порівнянні з 2019р. інструменти, прилади та інвентар збільшився на 148 тис. грн. і складало 8,43%, а вже у 2021р. порівняно з 2020р. відбулося зменшення на 273 тис. грн., тобто -14,34%. Інші основні засоби у 2020р. зросли на 25 тис. грн., що становить 4,37%, але вже у 2021р. знизилась на 45 тис. грн., що склало - 7,54%. Бібліотечні фонди у 2020р. порівняно з 2019р. зросли на 1 тис. грн., що становило 50% і в 2021р. залишилися незмінними. Малоцінні необоротні матеріальні активи у 2020р. зросли на 86 тис. грн., що становило 186,96%. У 2021р. порівняно з 2020р. малоцінні необоротні матеріальні активи зросли на 106 тис. грн. і становило 80,30%. У 2020р. інші необоротні матеріальні активи у порівнянні з 2019р. збільшилися на 4 тис. грн., що становили 33,3%, а вже в 2021р. в порівнянні з 2020 р. також збільшилися на 4 тис. грн., що становило 25%.

Для узагальнення динаміки основних фондів та характеру їх змін на підприємстві обчислюють такі коефіцієнти: оновлення, вибуття, приріст, знос, придатність.

Коефіцієнт амортизації - характеризує частку вартості основних засобів, списаних на виробничі витрати у попередні періоди. Коефіцієнт амортизації визначається відношенням суми зносу основних засобів до балансової вартості основних засобів.

$$K_3 = Z_0 / \Phi_K, \quad (3.7)$$

Коефіцієнт придатності – показує, яка частина основних засобів придатна для експлуатації в процесі господарської діяльності).

$$K_{\text{п}} = 1 - K_3 \quad (3.8)$$

Коефіцієнт вибуття – показує інтенсивність вибуття ОЗ, тобто рівень вибуття тих ОЗ, які або морально застарілі, або зношені і непридатні для подальшого використання.

$$K_{\text{в}} = \Phi_{\text{у}} / \Phi_{\text{к}}, \quad (3.9)$$

Коефіцієнт оновлення – характеризує інтенсивність введення в дію нових ОЗ. Він показує частку введених за певний період ОЗ у загальній вартості ОЗ на кінець звітної періоду.

$$K_{\text{о}} = \Phi_{\text{о}} / \Phi_{\text{к}} \quad (3.10)$$

Коефіцієнт приросту – показує рівень збільшення ОЗ у звітному періоді проти минулого.

$$K_{\text{р}} = \Phi_{\text{о}} - \Phi_{\text{у}} / \Phi_{\text{к}} \quad (3.11)$$

Коефіцієнт реальної вартості ОЗ - відображає питому вагу залишкової вартості ОЗ у загальній вартості майна підприємства.

$$K_{\text{в}} = \Phi_3 / M \quad (3.12)$$

Показники:

$\Phi_{\text{к}}$ – балансова вартість ОЗ;

Φ_3 – залишкова вартість ОЗ;

M – вартість майна підприємства;

$\Phi_{\text{о}}$ – вартість введених ОЗ;

$\Phi_{\text{у}}$ – вартість вибутих ОЗ;

$З_0$ – сума зносу ОЗ.

В табл. 3.12. проведений аналіз основних засобів досліджуваного підприємства за три роки.

Таблиця 3.12

Аналіз основних засобів на ФГ «Агро 1»

№ з/п	Показники	Роки			Відхилення			
		2019р.	2020р.	2021р.	Абсолютне (+, -)		Відносне (%)	
					2020-2019	2021-2020	2020-2019	2021-2020
1.	Коефіцієнт оновлення	0,07	0,02	0,02	-0,05	-	-71,4	-
2.	Коефіцієнт зношеності	0,27	0,25	0,27	-0,02	0,02	-7,4	8,0

3.	Коефіцієнт вибуття	0,0010	0,00025	0,00025	-0,00078	–	78,0	-
4.	Коефіцієнт приросту	0,06	0,025	0,022	-0,035	-0,003	-58,3	-12,0
5.	Коефіцієнт придатності	1,28	1,32	1,16	0,04	-0,16	3,1	-12,1
6.	Коефіцієнт реальної вартості основних засобів	0,52	0,60	0,60	0,08	–	15,38	-

Проаналізувавши показники табл. 3.12 ефективного використання основних засобів, можна зробити висновок, що в цілому основні засоби в 2021 році мали задовільний технічний стан. Тільки коефіцієнт зносу збільшився порівняно з 2020р. на 0,02 п.п. і становить 8,0%. Коефіцієнт оновлення не змінився в порівнянні з 2020р. і склав 0,2, тобто підприємство у 2021р. поновлювало склад основних фондів у тому ж розмірі, що і в 2020р. Коефіцієнт вибуття у 2021р. не змінився порівняно з 2020р. Порівняно з 2020р. у 2021р. знизився коефіцієнт придатності основних засобів на 1,16, що характеризує зменшення степеня придатності основних засобів у виробництві.

Для аналізу основних засобів ФГ «Агро 1» використовує такі форми звітності, як Баланс та Примітки до річної фінансової звітності.

Аналіз середнього терміну експлуатації основних засобів наведено в таблиці 3.13.

Таблиця 3.13

Аналіз середнього терміну експлуатації основних засобів ФГ «Агро 1» за 2021 рік

№ з/п	Вид основних засобів	Одиниці виміру	Термін використання, років				Разом
			до 3	3-7	7-15	понад 15	
1	Будинки та споруди та передавальні пристрої	од.	1330	653	93	43	2119
2	Машини та обладнання	од.	316	87	61	14	478
3	Транспортні засоби	од.	65	52	21	11	149
4	Інструменти, прилади, інвентар	од.	562	418	240	96	1316
5	Інші основні засоби	од.	165	56	38	18	277
6	Разом	од.	2438	1266	453	182	4339
7	Питома вага	%	56,19	29,18	10,44	4,19	100

За даними табл. 3.13 можна зробити висновок, що середній термін експлуатації основних засобів на ФГ «Агро 1» дорівнює 4 роки: $((1,5*2438) + (5*1266) + (11*453) + (19*182))/4339$

Тут найбільшу питому вагу займають основні засоби зі строком корисного використання менше 3 років (56,19%), а частка основних засобів зі строком корисного використання від 3 до 7 років становить 29,18%. Наприклад, 85,37 відсотка основних фондів господарства придатні до 7 років.

Одним із найважливіших факторів збільшення обсягу послуг, що надаються ФГ «Агро 1», є забезпечення їх основними ресурсами в необхідному обсязі та їх повне та ефективно використання.

Завданнями аналізу ФГ є:

- визначити забезпеченість підприємства основними фондами та рівень їх використання за загальними та окремими показниками;
- розрахувати вплив використання основних засобів на обсяг виробництва послуг та інші показники;
- вивчити ступінь використання виробничих потужностей і обладнання підприємства;
- визначення резервів підвищення інтенсивності та ефективності використання основних засобів.

Джерела даних для аналізу: № 1 «Бухгалтерський баланс», «Звіт про фінансові результати» форма № 2, «Основні засоби» розділ 2, дані про переоцінку основних засобів, інвентарні картки основних засобів, технічні документи.

Враховуючи вищезазначене, було визнано доцільним доповнити окремим розділом аналіз ефективності амортизаційної політики підприємства.

Висновок до розділу 3

За результатами проведених досліджень можна зробити такі висновки.

Суть амортизаційної політики полягає у визначенні сум, необхідних для відновлення необоротних активів. Це формує облікову політику досліджуваного підприємства. Для цього економіка при формуванні амортизаційної політики спирається як на вітчизняний досвід, так і на досвід зарубіжних країн.

У процесі аналізу основних фондів значну увагу приділено показникам їх структури. Для цього спочатку оцінюється потужність обладнання та його сумісність з профілем компанії. Слід зазначити, що функціонування основних фондів призводить до поліпшення всіх його показників: зниження вартості володіння, підвищення продуктивності праці та фондівіддачі, економії капітальних вкладень, зростання виробництва тощо.

Порядок формування амортизаційних відрахувань у сільськогосподарських підприємствах має свої особливості, що вимагає ретельного наукового дослідження для вирішення певних проблем. Контроль за їх виконанням є важливим в умовах ринкової економіки, оскільки за останні десять років із прийняттям нових законодавчих та нормативних актів докорінно змінився порядок ведення бухгалтерського обліку, триває його адаптація до міжнародних стандартів.

Отже, оскільки основні засоби становлять значну частину капіталу і відіграють важливу роль у виробничій діяльності кожного вітчизняного підприємства, необхідно постійно контролювати їх стан та ефективність використання.

Аналіз, як правило, починається з вивчення наявності основних засобів, їх динаміки та структури. Основні фонди підприємства поділяються на виробничі, виробничі та невиробничі, а також об'єкти невиробничого призначення. Виробнича потужність підприємства визначається виробничими і виробничими потужностями. Крім того, прийнято виділяти активну частину (робочі машини та обладнання) і пасивну частину основних фондів, а також окремі підгрупи за їх функціональним призначенням

(виробничі приміщення, склади, робочі та енергетичні машини, обладнання, вимірювальні прилади).

ВИСНОВКИ

Питання нарахування зносу та амортизації необоротних активів на даний час є актуальним, адже амортизація як економічна категорія, як складова фінансово-господарської діяльності суб'єкта господарювання була і залишатиметься однією з найважливіших тем сьогодення. перетин наукової роботи і практики.

Наукові дослідження, пов'язані з проблемами аналізу господарських операцій з нарахування амортизації бухгалтерського обліку, внутрішнього контролю та необоротних активів, повинні враховувати досвід не лише сучасних вчених, а й попередніх вчених, а також мати міждисциплінарний характер, щоб визначити напрями невирішених проблем, що дозволяють комплексно розглянути проблеми.

З теоретичної точки зору амортизація повинна відповідати інституційній теорії бухгалтерського обліку та визначатися як категорія з економічними та обліковими характеристиками:

по-перше, у вигляді процесу тимчасового накопичення коштів, встановлених стандартами бухгалтерського обліку щодо амортизаційних відрахувань, виходячи з первісної вартості операційних основних засобів;

по-друге, виступати методом оптимізації податків та ефективного використання робочого потенціалу майна, що амортизується;

по-третє, як інструмент стратегічного економічного планування, що

забезпечує довгострокову стабільність економіки.

Таким чином, для раціональної організації обліку інших необоротних матеріальних активів необхідно дотримуватись вимог усіх чинних нормативно-правових актів, що стосуються обліку цих активів, та розробити облікову політику підприємства. всупереч чинному законодавству та з урахуванням специфіки роботи конкретної компанії.

На економічну безпеку підприємства впливає загальний підхід до формування облікової політики, а також обрані методи облікової політики та облікова вартість конкретних економічних об'єктів.

Розробляючи облікову політику підприємств, необхідно враховувати стратегічні цілі та завдання економічного розвитку, зокрема завдання підтримки економічної безпеки.

В наказі про облікову політику необоротних активів ФГ «Агро 1» міститься неповна інформація щодо обліку основних засобів та необоротних активів.

Тому рекомендується доповнити наказ такими положеннями: одиниця обліку основних засобів, порядок обліку необоротних активів, наявних у продажу, перелік первинних документів з обліку основних засобів і необоротних активів. .

Реалізація запропонованих пропозицій сприятиме подальшому вдосконаленню організації бухгалтерського обліку у ФГ «Агро 1», прискоренню роботи бухгалтерів, недопущенню помилок в обліку окремих об'єктів, що позитивно вплине на ведення бухгалтерського обліку. і контроль.

Амортизація основних засобів або інших необоротних активів нараховується відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності з урахуванням обмежень, встановлених ПКУ. При цьому розрахунку, крім виробничого методу, використовуються методи нарахування амортизації, передбачені національними положеннями (стандартами) бухгалтерського

обліку.

Рецензійному підприємству ФГ «Агро 1» представлено варіант документа амортизаційної політики.

Суть амортизаційної політики полягає у визначенні сум, необхідних для відновлення необоротних активів. Це формує облікову політику досліджуваного підприємства. Для цього економіка при формуванні амортизаційної політики спирається як на вітчизняний досвід, так і на досвід зарубіжних країн.

У процесі аналізу основних фондів значну увагу приділено показникам їх структури. Для цього спочатку оцінюється потужність обладнання та його сумісність з профілем компанії. Слід зазначити, що функціонування основних фондів призводить до поліпшення всіх його показників: зниження вартості володіння, підвищення продуктивності праці та фондівіддачі, економії капітальних вкладень, зростання виробництва тощо.

Порядок формування амортизаційних відрахувань у сільськогосподарських підприємствах має свої особливості, що вимагає ретельного наукового дослідження для вирішення певних проблем. Контроль за їх виконанням є важливим в умовах ринкової економіки, оскільки за останні десять років із прийняттям нових законодавчих та нормативних актів докорінно змінився порядок ведення бухгалтерського обліку, триває його адаптація до міжнародних стандартів.

Отже, оскільки основні засоби становлять значну частину капіталу і відіграють важливу роль у виробничій діяльності кожного вітчизняного підприємства, необхідно постійно контролювати їх стан та ефективність використання.

Аналіз, як правило, починається з вивчення наявності основних засобів, їх динаміки та структури. Основні фонди підприємства поділяються на виробничі, виробничі та невиробничі, а також об'єкти невиробничого призначення. Виробнича потужність підприємства визначається виробничими і виробничими потужностями. Крім того, прийнято виділяти

активну частину (робочі машини та обладнання) і пасивну частину основних фондів, а також окремі підгрупи за їх функціональним призначенням (виробничі приміщення, склади, робочі та енергетичні машини, обладнання, вимірювальні прилади).

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Антонова Л. В. Вдосконалення систем управління та обліку процесів відтворення основних засобів підприємства як складових стратегії розвитку діяльності. Економіка та держава. 2017. № 9. С. 16-20.
2. Багрій К. Л. Порівняльна характеристика методик проведення аналізу ефективності використання основних засобів у системі управління підприємством. Економічні науки. 2016. Вип. 1. С. 194-200.
3. Бухгалтерський облік, аналіз та аудит. Є. М. Романів, С. В. Приймак, А. П. Шот, С. М. Гончарук та інші. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2017. 772с.
4. Васильківський Д. М. Аналіз ефективності використання основних засобів промислових підприємств. Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2018. № 3(2). С. 61-64.
5. Вигівська І. М. Типізація операцій з експлуатації та вибуття основних засобів: напрями удосконалення бухгалтерського обліку. Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія : Економічні науки. 2016. № 3. С. 3-12.
6. Голов С. Ф. Управлінський облік: підручник. Київ: Центр навчальної літератури, 2018. 400 с

7. Гудзь Н. В. Бухгалтерський облік: навч. посібник для ВНЗ. М-во освіти і науки України. 2-ге вид., перероб. і допов. Київ: Центр учб. літ., 2016. 424 с.
8. Горбачова Л.В. Облік основних засобів: вітчизняний та зарубіжний досвід. Вісник студентського наукового товариства ДонНУ імені Василя Стуса. 2018. Том 1. № 10. С. 153-157.
9. Долішня Т.І. Міжнародний досвід обліку основних засобів: порівняльний аспект. Причорноморські економічні студії. 2018. Вип. 28(2). С. 126-129.
10. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, власного капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. №291 (із змінами № 226 від 31.05.2019 р.).URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text>.
11. Кононова О. Є. Організація бухгалтерського обліку: Навч. посібник. Дніпро: ДВНЗ ПДАБА, Вена.: PremierPublishings.r.o. Vienna, 2018. 102 с.
12. Крупка Я. Д. Фінансовий облік: підруч. 4-те вид. [доп. і перероб.]. Тернопіль: ТНЕУ, 2017. 451 с.
13. Короленко В.О. Особливості обліку основних засобів за національними та міжнародними стандартами. Вісник студентського наукового товариства ДонНУ імені Василя Стуса. 2018. Том 2. № 10. С. 183-187.
14. Любар О.О. Амортизація: економічна сутність, особливості нарахування та відображення в бухгалтерському обліку. Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. 2017. № 4. С. 117-131.
15. Мазур А.М. Амортизаційна політика: теоретичні аспекти та роль у підвищенні ефективності діяльності суб'єктів підприємництва. Приазовський економічний вісник. 2017. Вип. 5(05). С. 294-298.

16. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби»: затверджений Радою з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку 01.01.2012 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_014.

17. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 17 «Оренда»: затверджений Радою з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку 01.01.2012 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_018.

18. Міжнародний стандарт фінансової звітності 5 «Непоточні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність»: затверджений Радою з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку 01.01.2012 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_023.

19. Мороз Т. М. Проблеми обліково-аналітичного забезпечення управління основними засобами. Облік, аналіз і контроль в умовах сучасних концепцій управління економічним потенціалом і ринковою вартістю підприємства : зб. наук. пр. ЖНАЕУ. 2017. Т. IV, ч. II. С. 28–31.

20. Наказ Міністерства статистики України "Про затвердження типових форм первинного обліку основних засобів" №352 від 29.12.1995р. URL: <http://pbo.ztu.edu.ua/article/view/231157/230104>

21. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до (фінансової звітності): наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73 (із змінами № 226 від 31.05.2019 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>

22. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 14 «Оренда»: наказ міністерства фінансів України № 181 від 28.07.2000 р. (із змінами № 627 від 27.06.2013 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0487-00#Text>.

23. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 19 «Об'єднання підприємств»: наказ міністерства фінансів України № 163 від 07.07.1999 р. (із змінами № 627 від 27.06.2013 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0499-99#Text>

24. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність»: наказ міністерства фінансів України № 617 від 07.11.2003 р. (із змінами № 48 від 08.02.2014 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1054-03#Text>.

25. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 28 «Зменшення корисності активів»: наказ міністерства фінансів України № 817 від 24.12.2004 р. (із змінами № 1591 від 09.12.2011 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0035-05#Text>.

26. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 32 «Інвестиційна нерухомість»: наказ міністерства фінансів України № 779 від 02.07.2007 р. (із змінами № 1591 від 09.12.2011 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0823-07#Text>.

27. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»: Наказ Міністерства фінансів України № 92 від 27.04.2000 р. (із змінами № 379 від 16.09.2019 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00#Text>.

28. Облікова політика [Текст]: навч. посіб. Г. М. Давидов, В. М. Савченко, О. В. Пальчук, та ін.; за заг. ред. Г.М. Давидова. 2-ге вид., перероб. і доп. Кропивницький: ПП «Ексклюзив-Систем», 2017. 362 с.

29. Одношевна О. Концепт управління процесом обліку основних засобів. Економіка природокористування і охорони довкілля. 2017. С. 130-137.

30. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій № 1591 від 09. 2011 р.,із змінами та доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z1557-11>

31. Попова В. Д. Особливості нарахування амортизації та її вплив на відтворення основних засобів. Молодий вчений. - 2018. - № 10 (1). - С. 374-380. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2018_10%281%29__91

32. Податковий кодекс України: Закон України № 2755-VI від 02.12.2010 р. (із змінами № 1005-IX від 17.11.2020 р.). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

33. Постанова про «Порядок визначення розміру збитків від розкрадання, нестачі, знищення (псування) матеріальних цінностей» №116 від 22.11.1996р

34. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України № 996-XIV від 16.07.1999 р. (із змінами № 776-IX від 14.07.2020 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>.

35. Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку основних засобів: наказ міністерства фінансів України № 561 від 30.09.2003 р. (із змінами № 6 від 14.01.2020 р.). URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/mf03270?an=2>.

36. Про затвердження Методичних рекомендацій по застосуванню Положень (стандартів) бухгалтерського обліку на залізничному транспорті: наказ Укрзалізниці від 03 липня 2000 р. № 254 – Ц.

37. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо заповнення форм фінансової звітності: Наказ Міністерства фінансів України від 28 березня 2013 р. № 433 (із змінами № 1192 від 30.12.2020 р.). – URL: <https://zakon.help/law/v0433201-13/>.

38. Свіцельська В. В. Справедлива вартість у контексті МСФЗ 13 «Оцінка за справедливою вартістю». Вісник ЖДТУ. 2015. С. 56–61.

39. Скоробогатова Н. Є. Бухгалтерський облік: навч. посіб. Нац. техн. ун -т України «КПІ ім. Ігоря Сікорського». Київ : Політехніка, 2017. 248 с.

40. Танчин А. І. Ефективність використання основних засобів на підприємстві: система показників оцінки та напрями їх підвищення. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія: Економіка. 2017. Вип. 4. С. 77-80.

41. Тютюнник Ю. М. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Полтава: ПДАА, 2016. 430 с.
42. Фінансовий аналіз: навчальний посібник. За заг. ред. Школьник І. О. Київ: Центр учбової літератури, 2016. 368 с.
43. Фінансовий аналіз. Навчальний посібник, Тернопіль:, ТНЕУ, 2016 304 с.
44. Фінансовий облік : конспект лекційб укладачі: М. Ю. Абрамчук, Ю. Г. Гуменна, І. В. Тютюник, П. М. Рубанов. Суми: Сумський державний університет, 2018. 395 с.
45. Шара Є. Ю. Фінансовий облік І: навч. посібник, Держ. фіскальна служба України, Нац. ун-т Держ. податкової служби України. Київ: Центр учб. літ., 2016. 336 с.
46. Шара Є. Ю. Фінансовий облік ІІ: навч. посібник. Держ. фіскальна служба України, Нац. ун-т Держ. податкової служби України. Київ: Центр учб. літ., 2016. 308 с.
47. Яковишина Н. А. Теоретичні основи обліку основних засобів. Молодий вчений. 2018. № 5(2). С. 779-782.

ДОДАТКИ

Додаток А

ФГ «Агро 1»

Наказ від 04.01.2022 р. № 1

Про облікову політику підприємства

Згідно з п. 5 ст. 8 Закону України від 16.07.99 р. № 996 «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» і з метою забезпечення достовірності інформації про господарську діяльність підприємства

наказую:

1. Ведення бухгалтерського обліку та формування даних для складання податкової звітності покласти на бухгалтерію на чолі з головним бухгалтером.
2. Для ведення бухгалтерського обліку використовувати програму 1С версія 7. Бухгалтерії забезпечувати друкування оборотно-сальдових відомостей, журналів-ордерів, інших облікових регістрів за кожний звітний місяць. Оборотно-сальдові відомості за рахунками обліку товарно-матеріальних цінностей повинні бути завірені підписами матеріально-відповідальних осіб.
3. Як одиницю бухгалтерського обліку запасів взяти їх назву, при вибутті запасів, що використовуються під час оптової торгівлі та надання послуг, їх оцінку здійснювати за ідентифікованою собівартістю, під час роздрібної торгівлі - за методом ціни продажу.
4. До складу малоцінних необоротних матеріальних активів відносити матеріальні активи зі строком корисного використання понад 12 місяців і вартістю менше ніж 25000 грн.

5. Зношування малоцінних необоротних матеріальних активів нараховувати в розмірі 50% їх вартості у першому місяці експлуатації.

6. Нарахування амортизації об'єктів ОЗ здійснювати прямолінійним методом. Строк корисного використання кожного конкретного об'єкта ОЗ визначати спеціально створеною комісією.

7. Нарахування амортизації нематеріальних активів здійснювати прямолінійним методом. Строк корисного використання за відсутності у правовстановлюючих документах визначається комісією.

8. Облік здійснюваних витрат діяльності вести з використанням класу рахунків 9 Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій підприємств і організацій.

9. Ступінь завершеності операцій з надання послуг розраховувати шляхом визначення питомої ваги витрат, понесених підприємством у зв'язку з наданням послуг, у загальній очікуваній сумі таких витрат.

10. Щомісяця нараховувати резерв майбутніх відпусток з урахуванням відрахувань єдиного соціального внеску. Для розрахунків річних сум запланованих на оплату відпусток і загального фонду оплати праці використовувати дані, затверджені штатним розкладом і графіком відпусток.

11. Щомісяця нараховувати резерв сумнівних боргів з використанням коефіцієнта сумнівності. Коефіцієнт сумнівності розраховувати шляхом класифікації дебіторської заборгованості за строками непогашення. Начальнику відділу продажів інформацію про строки непогашення щомісяця надавати до бухгалтерії.

12. Відображення відстрочених податкових активів і відстрочених податкових зобов'язань здійснювати щокварталу.

13. З метою визначення кількісного критерію істотності інформації, що відображається у фінансовій звітності, про господарські операції, доходи і витрати установити кількісний критерій у розмірі 1,5% чистого прибутку звітного періоду.

14. З метою визначення кількісного критерію істотності інформації, що відображається у фінансовій звітності, про суму активів, зобов'язань, власного капіталу установити його в розмірі 2% відповідної бази (вартості активів, зобов'язань, власного капіталу) на звітну дату.

15. Контроль над виконанням цього наказу залишаю за собою.

Голова ФГ

Сандул В. І.

Додаток Б

Підприємство	Дата (рік, місяць, число)	коди		
		20	01	01
ФГ «Агро 1»	за ЄДРПОУ	37220120		
Територія	за КОАТУУ	5310137000		
Організаційно-правова форма господарювання	Фермерське господарство за КОПФГ	230		
Вид економічної діяльності	за КВЕД			

Середня кількість працівників, осіб (1)

Адреса, телефон:

Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма N 2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
за міжнародними стандартами фінансової звітності

v

Баланс
(Звіт про фінансовий стан)

На 31.12.2019

Форма № 1

Код за ДКУД

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
1	2	3	4	5
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи	1000	116	2352	
первісна вартість	1001	155	2655	
накопичена амортизація	1002	(39)	(303)	
Незавершені капітальні інвестиції	1005			
Основні засоби	1010	77834	74430	
первісна вартість	1011	177233	183158	
знос	1012	(99399)	(108728)	
Інвестиційна нерухомість	1015			

Продовження дод. Б

Первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016		
Знос інвестиційної нерухомості	1017		
Довгострокові біологічні активи	1020		
Первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021		
Первісна вартість довгострокових біологічних активів	1022		
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		
інші фінансові інвестиції	1035	2	2
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045	183	
Гудвіл	1050		
Відстрочені аквізиційні витрати	1060		
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	78135	76784
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	16660	19948
- виробничі запаси	1101	10008	11836
- незавершене виробництво	1102	3345	4704
- готова продукція	1103	3286	3388
- товари	1104	21	20
Поточні біологічні активи	1110		
Депозити перестраховання	1115		
Векселі одержані	1120		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	21988	21240
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	1942	2316
з бюджетом	1135		
- у тому числі з податку на прибуток	1136		
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140		
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	48	85
Поточні фінансові інвестиції	1160		

Продовження дод. Б

Гроші та їх еквіваленти	1165	2206	22965	
- готівка	1166	14	14	
- рахунки в банках	1167	2087	22951	
Витрати майбутніх періодів	1170	4	5	
Частка перестраховика у страхових резервах	1180			
- в резервах довгострокових зобов'язань	1181			
- в резервах збитків або резервах належних виплат	1182			
- в резервах незароблених премій	1183			
- в інших страхових резервах	1184			
Інші оборотні активи	1190	3	9	
Усього за розділом II	1195	42851	66568	
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	505		
Баланс	1300	121491	143352	
Пасив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
1	2	3	4	5
I. Власний капітал				
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	67416	67416	
Капітал у дооцінках	1405			
Додатковий капітал	1410	20455	18070	
- емісійний дохід	1411			
- накопичені курсові різниці	1412			
Резервний капітал	1415	468	1014	
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	(4693)	14918	
Неоплачений капітал	1425			
Вилучений капітал	1430			
Інші резерви	1435			
Усього за розділом I	1495	83646	101418	
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
Відстрочені податкові зобов'язання	1500		535	
Пенсійні зобов'язання	1505			
Довгострокові кредити банків	1510			
Інші довгострокові зобов'язання	1515	23698	25752	
Довгострокові забезпечення	1520			
- довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521			

Закінчення дод. Б

Цільове фінансування	1525			
- благодійна допомога	1526			
Страхові резерви	1530			
- резерв довгострокових зобов'язань	1531			
- резерв збитків або резерв належних виплат	1532			
- резерв незароблених премій	1533			
- інші страхові резерви	1534			
Інвестиційні контракти	1535			
Призовий фонд	1540			
Резерв на виплату джек-поту	1545			
Усього за розділом II	1595	23698	26287	
III. Поточні зобов'язання забезпечення				
Короткострокові кредити банків	1600	287		
Векселі видані	1605			
Поточна кредиторська заборгованість за:				
довгостроковими зобов'язаннями	1610			
товари, роботи, послуги	1615	6286	3788	
розрахунками з бюджетом	1620	3583	5674	
- у тому числі з податку на прибуток	1621	447	1822	
розрахунками зі страхування	1625	352	217	
розрахунками з оплати праці	1630	749	494	
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	20	43	
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640			
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645			
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650			
Поточні забезпечення	1660	2479	2987	
Доходи майбутніх періодів	1665			
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670			
Інші поточні зобов'язання	1690	391	2444	
Усього за розділом III	1695	14147	15647	
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700			
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800			
Баланс	1900	121491	143352	

Додаток В

110
КОДИ
01.01.2021
37220120
5310100000
230
11.05

Підприємство **ФГ «Агро 1»** за ЄДРПОУ
 Територія за КОАТУУ
 Організаційно-правова форма господарювання **Фермерське господарство** за КОПФГ
 Вид економічної діяльності **Автотранспортні перевезення** за КВЕД

Дата
 Середня кількість працівників: 288
 Адр

еса, телефон: **Одиниця виміру:** тис.грн. без десяткового знака

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці): за
 положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку

v

Баланс
(Звіт про фінансовий стан) на 31.12.2020

р.
 Форма №1

Код за ДК Д 1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	2 352	1 930
первісна вартість	1001	2 655	2 733
накопичена амортизація	1002	(303)	(803)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	0
Основні засоби	1010	74 430	83 530
первісна вартість	1011	183 158	203 057
знос	1012	(108 728)	(119 527)
Інвестиційна нерухомість	1015	0	0
первісна вартість	1016	0	0
знос	1017	(0)	(0)
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0
первісна вартість	1021	0	0
накопичена амортизація	1022	(0)	(0)

Продовження дод. В

Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	2	2
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	0
Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом I	1095	76 784	85 462
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	19 948	26 852
Виробничі запаси	1101	11 836	14 999
Незавершене виробництво	1102	4 704	6 853
Готова продукція	1103	3 388	4 980
Товари	1104	20	20
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестраховання	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	21 240	23 923
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	2 316	6 007
з бюджетом	1135	0	0
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0
з нарахованих доходів	1140	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	85	36
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	22 965	13 829
Готівка	1166	14	5
Рахунки в банках	1167	22 951	13 824
Витрати майбутніх періодів	1170	5	5
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0

резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	9	3
Усього за розділом II	1195	66 568	70 655
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	143 352	156 117
	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
Пасив			
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	67 416	67 416
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	0	0
Додатковий капітал	1410	18 070	14 942
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	1 014	1 902
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	14 918	8 341
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0
Усього за розділом I	1495	101 418	92 601
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	535	910
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	25 752	35 278
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви	1530	0	0
у тому числі:			
резерв довгострокових зобов'язань	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0	0

Закінчення дод. В

резерв незароблених премій	1533	0	0
інші страхові резерви	1534	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	26 287	36 188
III. Поточні зобов'язання за забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	0	0
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0
товари, роботи, послуги	1615	3 788	14 922
розрахунками з бюджетом	1620	5 674	5 777
у тому числі з податку на прибуток	1621	1 822	24
розрахунками зі страхування	1625	217	112
розрахунками з оплати праці	1630	494	426
одержаними авансами	1635	43	99
розрахунками з учасниками	1640	0	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	2 987	3 443
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	2 444	2 549
Усього за розділом III	1695	15 647	27 328
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	143 352	156 117

Додаток Г

Підприємство ФГ «Агро 1» за ЄДРПОУ 37220120
 Територія за КОАТУУ 5310100000
 Організаційно-правова форма господарювання Фермерське господарство за КОПФГ
 Вид економічної діяльності за КВЕД 11.05

114
КОДИ
01.01.2022
37220120
5310100000
230
11.05

Дата

Середня кількість працівників: 268
 Адреса, телефон: Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знака
 Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці): за
 положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку за
 міжнародними стандартами фінансової звітності

v

Баланс

(Звіт про фінансовий стан) на 31.12.2021

р.
Форма №1

Код за ДК Д 1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	1 930	1 462
первісна вартість	1001	2 733	2 796
накопичена амортизація	1002	(803)	(1 334)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	0
Основні засоби	1010	83 530	74 166
первісна вартість	1011	203 057	205 269
знос	1012	(119 527)	(131 103)
Інвестиційна нерухомість	1015	0	0
первісна вартість	1016	0	0
знос	1017	(0)	(0)
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0
первісна вартість	1021	0	0
накопичена амортизація	1022	(0)	(0)
Довгострокові фінансові інвестиції:			

Продовження дод. Г

які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	2	2
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	0
Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом I	1095	85 462	75 630
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	26 852	45 925
Виробничі запаси	1101	14 999	33 003
Незавершене виробництво	1102	6 853	7 550
Готова продукція	1103	4 980	5 350
Товари	1104	20	22
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестраховання	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	23 923	28 947
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	6 007	1 675
з бюджетом	1135	0	891
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	891
з нарахованих доходів	1140	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	36	29
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	13 829	14 691
Готівка	1166	5	2
Рахунки в банках	1167	13 824	14 689
Витрати майбутніх періодів	1170	5	7
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0

Продовження дод. Г

інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	3	1 541
Усього за розділом II	1195	70 655	93 706
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	156 117	169 336
Пасив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	67 416	67 416
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	0	0
Додатковий капітал	1410	14 942	12 557
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	1 902	1 902
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	8 341	8 818
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0
Усього за розділом I	1495	92 601	90 693
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	910	785
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	35 278	38 086
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви	1530	0	0
у тому числі:			
резерв довгострокових зобов'язань	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0	0
резерв незароблених премій	1533	0	0
інші страхові резерви	1534	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0

Закінчення дод. Г

Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джекпоту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	36 188	38 871
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	0	0
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0
товари, роботи, послуги	1615	14 922	26 830
розрахунками з бюджетом	1620	5 777	5 801
у тому числі з податку на прибуток	1621	24	0
розрахунками зі страхування	1625	112	163
розрахунками з оплати праці	1630	426	636
одержаними авансами	1635	99	0
розрахунками з учасниками	1640	0	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	3 443	5 015
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	2 549	1 327
Усього за розділом III	1695	27 328	39 772
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	156 117	169 336

Додаток Д

Підприємство

ФГ «Агро 1»

Дата(рік, місяць,
число) 2021 | 01 | 01

за ЄДРПОУ 37220120

КОДИ

(найменування)

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) за 12 місяців 2020 р.

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	3902454	3697306
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховання	2012	0	0
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(3619626)	(3433868)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	(0)	(0)
Валовий:			

прибуток	2090	282828	263438
збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	448352	237060
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Адміністративні витрати	2130	(138948)	(129834)
Витрати на збут	2150	(133357)	(126710)
Інші операційні витрати	2180	(414796)	(224315)
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за	2181	(0)	(0)
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	(0)	(0)
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	0	179335
збиток	2195	(44079)	(19639)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	189	1515
Інші доходи	2240	29184	6186

Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(19452)	(9809)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(960)	(2328)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	53040	15203
збиток	2295	(0)	(0)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(12214)	(19353)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	40826	0
збиток	2355	(0)	(4150)

II.

СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0

Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним	2455	0	0
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	67808	(930)

III.

ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Матеріальні затрати	2500	432290	391200
Витрати на оплату праці	2505	1991110	1941323
Відрахування на соціальні заходи	2510	739317	706456
Амортизація	2515	123548	133092
Інші операційні витрати	2520	936813	641511
Разом	2550	4223078	3813582

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Середньорічна кількість простих акцій	2600	0	0
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	0	0
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	0	0
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	0	0
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0	0

Додаток Е

Підприємство

ФГ «Агро 1»

Дата(рік, місяць,
число)

КОДИ

2022 | 01 | 01

за ЄДРПОУ

37220120

(найменування)

**Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 12 місяців 2021 р.**

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	5484044	4606593
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховання	2012	0	0
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(5243970)	(4114781)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	(0)	(0)
Валовий: прибуток	2090	240074	491812

збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	179919	122384
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Адміністративні витрати	2130	(364374)	(203684)
Витрати на збут	2150	(227014)	(140628)
Інші операційні витрати	2180	(92537)	(90549)
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за	2181	(0)	(0)
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	(0)	(0)
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	0	179335
збиток	2195	(263932)	(0)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	36902	26332
Інші доходи	2240	8097	5383
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0

Фінансові витрати	2250	(34802)	(58853)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(58)	(37422)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	0	114775
збиток	2295	(253793)	(0)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	50976	43330
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	0	158105
збиток	2355	(202817)	(0)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним	2455	0	0

Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	-202817	158105

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Матеріальні затрати	2500	507853	482598
Витрати на оплату праці	2505	3350848	2487682
Відрахування на соціальні заходи	2510	808216	550924
Амортизація	2515	197164	143438
Інші операційні витрати	2520	978653	782649
Разом	2550	5842734	4447291

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Середньорічна кількість простих акцій	2600	4696958	0
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	0	0
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-43	0
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	0	0
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0	0

Додаток Є

Бухта Зоя Сергіївна
Економічний факультет
071 Облік і оподаткування

ДЕКЛАРАЦІЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Усвідомлюючи свою відповідальність за надання неправдивої інформації, стверджую, що подана кваліфікаційна (магістерська) робота на тему:

«ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АМОРТИЗАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА»

є написана мною особисто.

Одночасно заявляю, що ця робота:

- не передавалась іншим особам і подається до захисту вперше;
- не порушує авторських та суміжних прав, закріплених статтями 21-25 Закону України «Про авторське право та суміжні права»;
- не отримувались іншими особами, а також дані та інформація не отримувались у недозволеній спосіб.

Я усвідомлюю, що у разі порушення цього порядку моя кваліфікаційна робота буде відхилена без права її захисту, або під час захисту за неї буде поставлена оцінка «незадовільно».

Грудень 2022
(дата)

(підпис здобувача освіти)